Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 11 (14337) | 1974 оной январиин 13, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

Совет хүнүүд бүгэдэ арадай социалис мүрысөөнэй тугые бүри дээрэ үргэхэ, 1974 оной түсэбтэ даабаринуудые, социалис уялгануудые шэн зоригто, габшагай ажалаараа болзорһоо урид дүүргэхэ байха гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет этигэнхэй.

(Партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаһан Хандалгаһаа).

КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, ВЦСПС-тэ ба ВЛКСМ-эй ЦК-да

АРАДАЙ АЖАХЫН 1974 ОНОЙ ТҮСЭБЫЕ БОЛЗОРҺООНЬ УРИД ДҮҮРГЭХЫН ТҮЛӨӨ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН, БАРИЛГЫН БА ТРАНСПОРТЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ БҮХЭСОЮЗНА СОЦИАЛИС МҮРЫСООН ТУХАЙ

Советскэ Союзай ажалшад бүхэсоюзна социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй даабарииые амжалтатайгаар дүүргэһэн байна. 1973 ондо арадай ажахые хүгжөөлгын дабшалта түргэдэһэн. совет хүнүүдэй байдал һуудал улам һайжарһан. КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдээр хараалагдаһан гол үрэ дүнгүүдые туйлаха шухала арга нүхэсэлнүүл байгуулагдаһан гээшэ. КПСС-эй Центральна Комитедэй партиин, совет арадта хандаһан Хандалга соо хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай, инженернүүдэй, техниигүүдэй, эрдэмтэдэй шэн зоригто, баатар габшагай ажал үндэрөөр үнэлэгдэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1973 оной) Пленум дээрэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ соо табан жэлэй үнгэрһэн гурбан жэлэй түсэбэй дүүргэлтын үрэ дүн гаргагдаһан, ороноймнай экономиые хүгжөөхэ талаар, арадай ажахын 1974 оной түсэбые дүүргэлгэдэ коммунистнууд, комсомолшуудай ба бухы ажалшадай хүсэ шадал элсүүлхэ талаар шэнэ, ехэ зорилгонууд табигдаһан байха юм.

КПСС-эй ЦК-гай Пленумээр һайшаагдаһан, СССР-эй Верховно Соведэй сессеэр баталагдаһан СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1974 оной гүрэнэй түсэб хадаа экономико хурдан түргөөр хүгжөөлгэдэ, бухы хүдэлмэриин шанар эрид һайжаруулгада, ажалай бүтээсые горитойгоор дээшэлүүлгэдэ ба ниитын үйлэдбэри ашаг үрэ ехэтэй болголгодо зорюулагданхай. Энэ түсэбые дүүргэлгэ ба үлүүлэн дүүргэлгэ табан жэлые бүхэдэнь амжалтатайгаар түгэсхэхэ хэрэгтэ тодорхойлхы удха шанартай байжа, ороноймнай экономическа хүсэ шадал саашадань хүгжөөхэ, арад зоной байдал һуудал һайжаруулха ба культурна хэмжээе дээшэлүүлхэ эрхэ байдал хангаха байна.

Ороноймнай экономикые саашадань хүгжөөлгэдэ олониитын хабаадалгатай социалис мүрысөөн урда мэтэ айхабтар ехэ арга шадал болодог, тэрэнэй үндэһэ һуури дээрэ ажалшадай зохёон байгуулха эдэбхи үүсхэл бадараагдана. КПСС-эй Центральна Комитедэй партида, совет арадта хандаһан Хандалгада харюу болгон, түрүү хүдэлмэришэд, ажалша коллективүүд социалис үндэр уялгануудые абажа, арадай ажахын 1974 оной түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхые промышленностиин, барилгын, транспортын ба бусад һалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэдые уряалба.

Ажалшадай эдэбхи үүсхэл һайшаан дэмжээд, КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, Профсоюзуудай Бүхэсоюзна Центральна Совет ба ВЛКСМ-эй Центральна Комитет иигэжэ тогтообо:

Арадай ажахын 1974 оной түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөө үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлгэдэ зорюулагдаһан эмхидхэлэй ба ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулхые союзна республиканүүдай компартинүүдай ЦК-да, партиин крайком, обком, окружком, горком ба райкомуудта, партийна эхин организацинуудта, министерство ба зургаануудта, союзна ба автономито республиканүүдай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудта, профсоюзна ба комсомолой организацинуудта даалгаха.

Бага гаргашатайгаар һайн шанартай продукци ехээр үгэхэ гэһэн уряа доро табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ мүрысөө үргэлжэлүүлхэ.

Тиихын тула мүрысэгшэдэй хүсэ шадал иимэ гол зорилгонуудые шиидхэлгэдэ элсүүлхэ:

Предприятинуудые шэнэдхэн хубилгажа, техническэ зэбсэгжэлгыень шэнэлжэ, үйлэдбэриинь хэмжээ дээшэлүүлгэ ба тогтоогдоһон номенклатура болон ассортиментын талаар продукци гаргаха түсэб үлүүлэн дүүргэлгэдэ, үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүдые ашаглалга түргэдхэхэ ба ашаглагдажа байһыень дүүрэн хүсэндэнь оруулха хэрэгтэ, түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлмэриин халаанай коэффициентые дээшэлүүлгэдэ, технологическа процессүүдые ашаг ехэтэй болгохо хэрэгтэ;

научно-техническэ дэбжэлтэ түргэдхэн, илангаяа ажал ехэтэй, хамһабариин хүдэлмэринүүдые оньһожоруулан, автоматизацилан, шадабари мэргэжэл саашадань һайжаруулан, олон станок дээрэ хүдэлхэ ябадал хүгжөөн, олон мэргэжэл шудалан, хүдэлмэриин сагые ашаг ехэтэйгээр ба ажалай техническэ зүб нормо хэрэглэн, ажалай бүтээсын ургалта түргэдхэлгэдэ;

мүнөө үеын научно-техническэ эрилтэдэ харюусама машина болон түхеэрэлгэнүүдые зохёолго ба үйлэдбэридэ түргөөр оруулгада, тэдэнэй хэгдэдэг материалай гаргаша бага болгохо хэрэгтэ, шэнэ материалнуудые, технологическа түрүү процессүүдые, хүтэлбэрилгын ашаг ехэтэй онол аргануудые, ажал болон үйлэдбэри эрдэм ухаанай үндэһөөр хүтэлбэрилгэ бии болгохо ба хэрэгжүүлгэдэ;

барилгануудай болзорые түргэдхэлгэ ба гол фонднуудые түргөөр ашаглалгада оруулха хэрэгтэ, ашаглалгада түрүүлэн үгтэхэ барилганүүдта мүнгэ зөөри элсүүлгэдэ, үйлэдбэриин түрүү онол аргануудые хэрэглэхэ ябадалда;

үйлэдбэрилэгдэдэг продукциин, барилгын хүдэлмэриин шанарые үндэһөөрнь һайжаруулгада. Шанарай тусхай тэмдэгтэйгээр гаргагдадаг продукциин техническэ хэмжээе, сорт болон хубиие дээшэлүүлгэдэ;

материальна бүхы нөөсэнүүдые гамтайгаар гаргашалгада, түүхэй эд, металл ба бусад материалнуудые, түлишэ, электроэнерги арьбалха хэрэгтэ, элдэб үлүү гаргаша ба гээлтэ хоролто эрид шууд бага болголгодо;

бүхы һалбаринуудай предприятинуудта хүн зоной хэрэглэмжэтэй тааралдуулан, үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ;

худалдаа наймаанай түрүү гурим ба онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэлгэдэ, хүн зониие хангаха хүдэлмэриин хэмжээ дээшэлүүлгэдэ;

арадай ажахы ба хүн зониие бүхы түхэлэй транспорт болон хэлхеэ-холбоогоор хангалга һайжаруулгада, ашаануудые хэрэглэгшэдтэнь түргөөр хүргэхэ ябадалда, үлүү гаргаша, гарзатайгаар ашаа зөөлгые, транспортын хэрэгсэлнүүдэй миин байлгые бага болгохо хэрэгтэ;

предприяти, үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдэй, барилга болон бусад организацинуудай материально-техническэ хангалгые һайжаруулгада;

продукциин өөрын үные хямдаруулга ба барилгын хүдэлмэринүүдэй үнэ сэндэ, үйлэдбэриин олзо доходой ургалта ба ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ.

1974 оной социалис мүрысөөн юһэдэхи табан жэлэй даабариие дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлэй үргэлжэлэл мүн. Энээниие хараада абан, министерство болон зургаанууд профсоюзуудай ЦК-нуудтай хамта арадай ажахын ба промышленностиин һалбаринуудаар энэ жэлэй мүрысөөнэй гуримуудые зохёоходоо энэ тогтоолоор, мүн табан жэлэй гурбадахи жэлдэ бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолоор хараалагдаһан зорилгонуудые үндэһэ баримта болгохо.

Союзна республиканүүдай компартинүүдай ЦК-нууд, партиин крайкомууд, обкомууд, окружкомууд, горкомууд, райкомууд, министерство болон зургаанууд, партийна, профсоюзай ба комсомолой организацинууд бүгэдэ арадай социалис мүрысөөнэй эһо заншалые үргэлжэлүүлэн хүгжөөхэ, 1973 ондо олдоһон дүй дүршэл хэрэглэхэ зуураа, бригаданүүдай, участогуудай, отделенинүүдэй, халаан ба цехүүдэй, тэрэшэлэн предприяти, барилганүүдай, районуудта, городуудта һалбаринуудай гол мэргэжэлэй хүдэлмэришэдэй хубиин мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлхэ болоно. Адлирхуу үйлэдбэритэй предприяти ба барилганүүдай, үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдэй, научно-шэнжэлгын, проектнэ ба конструкторска организацинуудай хоорондо эмхидхэгдэдэг социалис мүрысөө шэнэдхэн һайжаруулха.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

АЖАЛААРАА ХАРЮУЛХА

Нуга сабшалан, һайжаруулагдаһан бэлшээри, таряалан уһалдаг «РТ-180» түхэлэй түмэр сорго нёдондо жэлдэ республика доторнай түрүүшынхиеэ бүтээгдэжэ эхилһэн юм. «Сельхозтехникын» Үдын тусхай мэргэжэһэн отделени иимэ соргонуудые хэдэг болоо һэн. 1973 оной туршада хамта 300 километр утатай 60 мянган сорго бэлэдхэгдээ. Тус отделени жэлэйнгээ даабари декабриин 20-до дүүргэһэн байна.

Соргонуудые бүтээдэг түхеэрэлгэнүүдэй тодхогдоһон 3-дахи цехэй коллектив эбтэй эетэйгээр ажаллана. Олохон хүдэлмэришэд хэдэн мэргэжэл шудаланхай. Электро-гагнууршад Э. Матхеев, В. Григоришин, В. Лейфер, слесарьнууд В. Суворов, П. Чумакин болон бусад халаанайнгаа даабари саг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэнэ.

Түмэр зүйлнүүдые бүтээдэг 2-дохи цех малай фермэнүүдые оньһожоруулхада шухала хэрэгтэй янза бүриин түхеэрэлгэнүүдые бүтээн гаргадаг болонхой. Ашаа буулгадаг, байра соохи агаар сэбэрлэдэг түхеэрэлгэнүүд, мал уһалдаг авто-уһалууриин түмэр баһананууд, вагонуудһаа утэгжүүлгэ буулгаха түхеэрэлгэ эндэ бүтээгдэнэ. Энэ отделенидэ үшөө нэгэ цех бии юм. Малай тэжээл хэхэ эдюур, уһа халааха томо тогоон эндэ бүтээгдэнэ.

Үдын тусхай мэргэжэһэн отделениин бүтээн гаргаһан продукцинуудые колхоз, совхозууд дуратайгаар худалдан абажа, үргэнөөр хэрэглэнэ. Бүхы продукциинь гансашье республикын ажахынуудта эльгээгдэнэ бэшэ, мүн Яхадай АССР-тэ, Шэтын областьдо ябуулагдана.

Нуга сабшалан уһалдаг түмэр соргонууд Үдын отделениин бүтээдэг гол продукциинь болоно. 180 миллиметр диаметртэй соргонууд үнгэрэгшэ жэлдэ бүтээгдээ һэн. Энэ жэлдэ 250 миллиметр диаметртэй соргонууд бүтээн гаргагдахаар хараалагдаа. Энээнэй ашаар уһа ехээр урадхуулха, уһалагдадаг нуга сабшалангай, һайжаруулагдаһан бэлшээриин талмай нилээд үргэдхэгдэхэ байна бшуу.

Тус отделени 1973 ондо 1120 мянган түхэриг мүнгэнэй түмэр зүйлнүүдые бүтээн гаргаха даабаритай һэн. Энээнээ үлүүлэн дүүргэһэн байна. Түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ миллион хахад түхэригөөр ехэ продукци бүтээгдэн гаргагдахаар түсэблэгдөө.

Партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаһан Хандалгада үдынхидэй үгэһэн харюу иимэл даа.

П. КАЗАРИНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Сельхозтехникын» Үдын тусхай мэргэжэһэн отделениин түрүү электро-гагнууршан Э. Матхеев.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

ШЭНЭ УЯЛГАНУУДЫЕ АБАНА

Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой Соёлой МТФ-гэй коллектив юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы удха шанартай гурбадахи жэлые ажалай үндэр амжалтануудаар түгэсхэһэн юм. Жэл соо 3576 центнер һү һааха түсэбтэ даабаритай байһан аад, энэ фермын һаалишад 3828 центнертэ хүргөө.

Фермын түрүү һаалишад Гарма Жанаева, Намсалмэ Гатапова, Екатерина Дондупова, Санжи Будаева гэгшэд жэлэйнгээ түсэбтэ даабариие 111—134 процент дүүргэһэн юм.

КПСС-эй ЦК-гай партида, совет арадта хандаһан Хандалгатай анхаралтайгаар танилсаад байхадаа, фермын коллектив тэрэниие үнэн зүрхэнһөө һайшаан дэмжэжэ байһанаа мэдүүлбэ. Энэ Хандалгада ажалай үндэр туйлалтануудаар харюусаха ёһотойбди гэжэ һаалишад нэгэн дуугаар элишэлээ.

1974 ондо хүн бүхэн жэлэйнгээ даабариие 125—130 процент дүүргэхэбди гэжэ тэдэнэр бэеэ уялгаһан байна. Мүн фермээрээ 4150 центнерһээ бага бэшэ һү һаажа абаха уялга нэгэн дуугаар баталан абаба.

1974 ондо үбһэ тэжээлээ арьбалжа, шэмэ шүүһэтэй болгожо, малаа эдеэлүүлхэ, ажалай бүтээсэ горитойгоор дээшэлүүлжэ, һү абалгаяа 1973 онойхиһоо энэ жэлдэ 10 процентээр ехэ болгохобди гэжэ тэдэ мэдүүлээ.

Мүнөө үедэ Баргажанай аймагай нютаг бүхэндэ КПСС-эй ЦК-гай Хандалгада зорюулһан суглаанууд боложо, партиингаа уряада харюу болгон, шэнэ уялгануудые абана, арга боломжонуудаа элирхэйлнэ.

Б. ЛИНХОЕВ,
КПСС-эй Баргажанай райкомой инструктор.

1974 ОНДО ГАЗАР ТАРЯАЛАНГАЙ, МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ ЕХЭЭР АБАХЫН, БЭЛЭДХЭХЫН ТҮЛӨӨ ХҮДӨӨ АЖАХЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ БҮХЭСОЮЗНА СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН ТУХАЙ

Ороохо таряа, газар таряалангай, мал ажалай бусад продуктнуудые ехээр абахын, бэлэдхэхын түлөө хүдөөгэй ажалшадай дунда 1973 ондо дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөн хүдөө ажахые улам саашадань хүгжөөхэ, тэрэнэй ашаг үрые дээшэлүүлхэ тушаа КПСС-эй XXIV съездын табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө, табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй даалгабаринуудые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн үргэн ехэ хүдэлөөн болоо һэн гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС ба ВЛКСМ-эй ЦК ехэ хангалтатайгаар тэмдэглэнэ. Энэ мүрысөөн олониитэ зоной хабаададаг, ажал хэрэгтэ зохёохы ёһоор хандадаг, эрдэм наукын, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үйлэдбэридэ эдэбхитэйгээр нэбтэрүүлдэг байһаараа илгаржа, һайн үрэ дүнгүүдээр дүүрэһэн байха юм. Орон дотор үзэгдөөгүй баян ороохо таряанай, хлопогой ургаса абтаа, тэдэниие худалдан абаха гүрэнэй түсэбүүд үлүүлэн дүүргэгдэв. Саахарай свёкло, наран сэсэг, хартаабха болон хүдөө ажахын бусад хэдэ хэдэн ургамалнуудые, тэрэшэлэн мал ажалай продуктнуудые абалга, мүн бэлэдхэлгэ ехэ болоо.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй туйлаһан амжалтанууд гүрэнэй экономическа хүсэ шадалые бэхижүүлхэ, совет арадай һуудал байдал һайжаруулха хэрэгтэ оруулагдаһан горитой ехэ хубита мүн болоно. Эдэ амжалтанууд хадаа хүдөө ажахые али бүхы хэмжээгээр ашаг үрэ ехэтэй болгохо тушаа партиин харай шугамые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлһэн эй ашаар туйлагдаа, колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй, тэрэшэлэн городууд болон промышленна түбүүдэй ажалшадай шэн габьяата ажалай үрэ дүн мүн. Энэ хадаа партийна, профсоюзай ба комсомолой организацинуудай, совет ба хүдөө ажахын органуудай ябуулһан эмхидхэлэй, политическэ ехэ хүдэлмэриин үрэ дүн мүн.

КПСС-эй Центральна Комитедэй декабриин (1973 оной) Пленумэй һайшааһан, СССР-эй Верховно Соведэй сессиин баталһан СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1974 оной гүрэнэй түсэб хадаа хүдөө ажахые бүри хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ ябадал хараална. Энэ жэлдэ 1973 ондо туйлагдаһан үрэ дүнгүүдые батадхахаһаа гадна, тэдэниие үлүүлэн гараха шухала.

1973 оной дүнгүүдтэй, табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй зорилгонуудтай дашарамдуулан, партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаһан Хандалгые хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэд хани халуунаар һайшаагаа. Энэ Хандалгада харюу болгон, түрүү колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд шэнэ, бүри ехэ зорилгонуудые хараална. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие улам саашадань ашаг үрэ ехэтэй болгохо, газар таряалан ба мал ажалые болбосон һайнаар эрхилхэ, газар таряалан, үтэгжүүлгэнүүдые, техникэ болон эд хэрэгсэлнүүдэй бусад арга нөөсэнүүдые үлэмжэ һайнаар ашаглаха тушаа ажалша коллективүүдтэ хэмжээ, ябуулганууд зохёогдоно, бэелүүлэгдэнэ. Тарилгын талмайн бүридэл нарижуулан һайжаруулагдана. Ороохо ургамалнуудые ехээр тариха арга боломжонууд элсүүлэгдэнэ, малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, хабарай тарилгын хүдэлмэринүүдтэ жэшээтэ һайнаар бэлдэхэ хэмжээнүүд абтана.

Ажалшадай эдэбхи үүсхэл һайшааха, дэмжэхэ зуураа, КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Совет ба ВЛКСМ-эй ЦК иигэжэ тогтооно:

Газар таряалангай, мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха, бэлэдхэхэ тушаа 1974 ондо тогтоогдоһон даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө хүсэтэ хүдэлөөн бологшо бүхэсоюзна социалис мүрысөөе улам саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ удха шанар олгоод, союзна республиканүүдай компартинүүдай Центральна Комитедүүд, партиин крайкомууд, обкомууд, окружкомууд, горкомууд ба райкомууд, СССР-эй министерствэнүүд ба зургаанууд, союзна ба автономито республиканүүдай Министрнүүдэй Соведүүд, ажалшадай депутадуудай хизаарай, областной, окружной, городской ба районно Соведүүдэй гүйсэдкомууд, партийна, профсоюзай ба комсомолой организацинууд энэ мүрысөөндэ хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдые хабаадуулха тушаа политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри дэлгэрүүлхэ, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхэ, бии байгаа арга нөөсэнүүдые бүрин дүүрэнээр ашаглаха, газар таряалангай, мал ажалай продукциин единицэ бүхэндэ гаргашалагдадаг гаргашые алмаха хэрэгтэ тэдэнэй анхарал элсүүлхэ уялгатай.

Ороохо таряанай болон хүдөө ажахын бусад ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлхэ, тэдэнэй валовой суглуулбариие дээшэлүүлхэ, мал ажалай продукци саашадаа бүри ехээр абадаг болохо, хүдөө ажахын бүхы продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбүүд болон социалис уялгануудаа колхоз, совхоз, район, округ, область, хизаар, республика бүхэнэй хэлсээнгүйгөөр дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ, үйлэдбэриин экономическа үрэ дүнгүүдые һайжаруулха гээшэ социалис мүрысөөнэй гол удхань байха ёһотой.

Ороохо таряа, хлопок, саахарай свекло, хартаабха, овощ, үрэ жэмэс, виноград, сайн набша, тоһолиг ургамалнуудые, мяха, һү, үндэгэ, ноохо болон газар таряалангай, мал ажалай бусад продуктнуудые ехээр абадаг болохо, гүрэндэ худалдаха тушаа арадай ажахын түсэбүүд, мүн социалис уялгануудаа дүүргэхэ, хүдөө ажахын ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлхэ, мал ажалые үбһэ тэжээлээр хангаха, адууһа малай, шубуудай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень ехэ болгохо, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ хямдаруулха, тэрэнэй шанарые һайжаруулха талаар эгээл эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаһан союзна ба автономито республиканууд, хизаарнууд, областьнууд, национальна округууд, районууд, тэрэшэлэн колхоз, совхозуудай, ажахынууд хоорондын ба хүдөө ажахын бусад предприятинуудай, отделенинүүдэй, участогуудай, бригаданүүдай, фермэнүүд ба звенонуудай коллективүүд хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илагшад гэжэ тоологдохо.

Хүдөө ажахын продукци саашадаа улам ехээр абахын, гүрэндэ худалдахын түлөө дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илагшадые — районуудые, национальна округууд, колхозууд, совхозууд болон хүдөө ажахын бусад предприятинууд, организацинуудые шагнахын тулада КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын 930 Улаан тугуудые, дипломууд ба мүнгэн шангуудтайгаар бии болгохо, тэрэ тоодо:

— районуудта ба национальна округуудта — дамжуулгын 230 Улаан тугуудые 5-һаа 15 мянган түхэриг хүрэтэр хэмжээнэй мүнгэн шангуудтайгаар бии болгохо;

— колхозуудта, совхозуудта, ажахынууд хоорондын ба хүдөө ажахын бусад предприятинууд болон организацинуудта, тэрэшэлэн СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ хабаатай эрдэм-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудта — 686, СССР-эй Эдеэ хоолой промышленностиин министерствэдэ хабаатай — 12, СССР-эй Мяханай ба һүнэй промышленностиин министерствэдэ хабаатай — дамжуулгын 2 Улаан тугые мүнгэн шангуудтайгаар бии болгохо.

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илагшадые — Союзсельхозтехникын предприятинууд ба организацинуудай, СССР-эй Мелиорациин ба уһанай ажахын министерствын, СССР-эй Бэлэдхэлэй министерствын, СССР-эй Министрнүүдэй

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

БУРЯАДАЙ АССР-эй, ШЭТЫН ОБЛАСТИИН, ЯХАДАЙ АССР-эй АЖАЛШАДАЙ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ 1973 ОНОЙ ЗАРИМ ДҮНГҮҮД

Һалбаринууд	Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр			1972 онтой сасуулхада		
	Буряадай АССР	Шэтын область	Яхадай АССР	Буряадай АССР	Шэтын область	Яхадай АССР
Промышленность						
Бүхы продукци	—	—	—	106	105	108
Продукци худалдалга	101	90	103	108	105	109
Ажалай бүтээсэ	99	90	102	103	104	107
Промышленна предприятинуудай хамтын тоо	197	232	189	—	—	—
Эдэнэй дундаһаа продукци худалдаха түсэбөө дүүргээгүй предприятинууд	23	23	14	—	—	—
Түсэбөө дүүргээгүй (процентээр)	12	10	7	—	—	—
Хүдөө ажахы						
Мал ажалай гол продуктнуудые бэлэдхэлгэ						
Мяхан	100,8	104	128	97	95	96
Һүн	99,8	112	118	102	114	110
Үндэгэн	115	118	132	110	114	145
Ноохон	97	105	—	97	105	—
Капитальна барилга						
Капитальна һомололгын хэмжээн (гүрэнэй һомололгоһоо хэрэглэгдэһэниинь)	94	93	108	96	100,3	108
Барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин хэмжээн	98	96	113	100,4	99,6	102
Гэр байра ашаглалгада оруулалга	107	79	115	95	96	87
Өөһэдын хүсөөр бүтээгдэһэн подрядна хүдэлмэриин хэмжээн	96	95	106	100,4	101	105
Худалдаа наймаан						
Гүрэнэй ба кооперативна розничнэ худалдаа наймаанай эрьесэ (нэмэлтэ даабаритайгаар)	99,7	99,1	101	105	104	107
Ажалшадай хэрэглэмжэ хангалга						
Хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн	99,6	100,9	103	107	114	114

БУРЯАДАЙ АССР-эй СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕНИ.

ПАРТИЙНА ЖАБАЙДАЛ

ЭМХИДХЭХЫ, ХҮТЭЛБЭРИЛХЫ, ХҮМҮҮЖҮҮЛХЫ ҮҮРГЭЕЭ УЛАМ ДЭЭШЭЛҮҮЛЭН...

Республикын партийна эхин организацинуудта боложо үнгэрһэн тоосоото һунгалтын суглаануудай дүнгүүд тухай

Республикын партийна эхин организацинуудта тоосоото һунгалтын суглаанууд боложо дүүрэбэ. Эдэ суглаанууд бүхы 1165 эхин организацинуудай бултандань болоо. Тэндэ хамтадаа 31812 коммунист гэхэ гү, али республикын партийна организациин бүхы коммунистнуудай 90 процентнь хабаадаа. Партийна 287 эхин организацинуудай коммунистнууд бултадаа суглаанда ерээ.

Партком болон партбюрогой тоосоото элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ суглаанда байһан коммунистнуудай 27,5 процентнь (8759 хүн) хабаадалсаһан байха юм.

Бүхы парткомуудай, партбюронуудай, партийна эхин организацинуудай секретарьнарай тоосоото үедэ ябуулһан хүдэлмэри хангалтатай гэһэн сэгнэлтэдэ хүртөө гээшэ.

Кабанскын, Түнхэнэй, Мухар-Шэбэрэй, Захааминай, Улаан-Үдын, Баунтын, Октябрьска районно партийна организацинуудта тоосоон болон һунгалтанууд бүришье эмхитэйгээр боложо үнгэрөө. Тэндэ бүхы коммунистнуудай 92-hoo дээшэ процентнь суглаанда ерэһэн байха юм. Тиихэдэ тоосоото элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ суглаанда байһан коммунистнуудай 30—40 процентнь хабаадалсаа.

Партиин XXIV съездын зохёон хараалһан, КПСС-эй ба Советскэ правительствын мүнөө бэелүүлжэ байгаа дотоодын болон гадаадын политикые республикын коммунистнуудай бүрин түгэс ниитэ нэгэн сэдьхэлтэйгээр һайшаан дэмжэжэ байһые үнгэрһэн тоосоото һунгалтын партийна суглаанууд эли тодоор харуулба. КПСС-эй ЦК-гай, тэрэнэй Политбюрогой, партиин ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй өөрын ябуулдаг эрид шууд, үнэн сэхэ политикын тон зүб, гайхамшаг ехэ хубилгахы хүсэ шадалтай байһые ажабайдал бодотоор гэршэлнэ гэһэн сэгнэлтэ элидхэл болон коммунистнуудай хэлэһэн үгэнүүд дотор онсо тэмдэглэгдээ.

КПСС-эй XXIV съездһээ хойшо партийна эхин организацинуудай ажал ябуулга нилээд һайжараа, коммунистнуудай эдэбхи улам хүгжөө, харюусалга ехэ болоо, партийна журам бүри бэхижээ гэһэн тобшолол тоосоон ба һунгалтануудай дүнгүүдһээ хэгдэхэ зэргэтэй. Энэ хэрэгтэ партийна документнүүдые һэлгэлгэ илангаяа хүсэтэйгөөр нүлөөлөө.

Тоосоото һунгалтын кампаниин үедэ үйлэдбэри хүтэлбэрилгые һайжаруулан нарижуулха, олониитын дунда ябуулдаг эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри һайжаруулха, ажалша коллективүүдэй ажал хэрэгтэ үзүүлдэг партийна нүлөөе үргэдхэхэ талаар абаһан КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэриие хэр зэргэ дүүргэжэ байһан дүнгүүд гүнзэгыгөөр харагдаһан байна бшуу.

Ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, ажалай эмхидхэл улам гуримшуулха, продукциин шанар һайжаруулха асуудалнуудта промышленна предприятинуудай, транспортын, барилгын, хэлхээ холбооной, колхозууд болон совхозуудай партийна организацинуудай коммунистнууд анхаралаа үлэмжэ табиһан зэргэтэй. Жэшээнь, ажахые тодорхой мэргэнээр хүтэлбэрилдэг болохо тухай КПСС-эй XXIV съездын заабариие бэелүүлэн, партийна организацинууд ажалай эмхидхэл нарижуулан һайжаруулха, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ талаар бодото хүдэлмэри ябуулаа гэжэ Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын, судна-бүтээлгын, прибор-бүтээлгын, Тимлюйн цементын заводуудай, Хориин аймагай Үдын, Зэдын аймагай Борьёогой совхозуудай, Түнхэнэй аймагай «Восточные Саяны» колхозой партийна суглаанууд дээрэ тэмдэглэгдээ. Тиихэтээ хамта ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ улам дээшэлүүлжэ болоомоор али олон арга боломжонуудай гүйсэд хэрэглэгдээгүй байһан тушаа коммунистнууд зааһан байна. ЛВРЗ-гэй локомотив-хабсаралгын цехэй электро-заһабариин участогай слесарь В. А. Иванов тоосоото һунгалтын суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ: «Манай цех һара соо гаргадаг продукциингаа хахадыень һарын һүүлшын 10 хоног соо бүтээдэг гээшэ. Иимэһээ локомотивуудай заһабариин шанар муу байдаг. Энээнэй гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, цехэй хүтэлбэрилэгшэд, инженер болон технигүүд ажалай эмхидхэл һайжаруулха гэжэ оролдоногүй, хуушан гуримаараа үйлэдбэреэ хүтэлбэрилнэ, техническэ хубилалта хэнэгүй» гэжэ тэмдэглээ.

Зарим предприятинуудта, хэдэн совхоз, колхозуудта түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлгэдэ мүртэй анхарал хандуулагданагүй. Эрдэм наукын ба техникын туйлалтанууд үйлэдбэридэ ехэ удаанаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Энэ талаар Тимлюйн цементын заводой пеэшэнгэй машинист А. А. Кузенковой хэлэһэн үгэ дурдая. «Үшөө 1973 оной эхин багаар клинкер гаргаха шэнэ технологи манай завод дээрэ туршагдаа һэн. Тэрэ туршалгын үйлэдбэридэ һайн үрэ дүн лаб үгэхэ байһаниинь бодотоор элирхэйлэгдээ. Энэ шэнэ арга предприяти дээрэ үргэнөөр хэрэглэхэдэ, һаад ушаруулмаар юумэн огто үгы байһан. Теэд мүнөө болотороо тэрэ хэрэглэгдээгүй байһаар».

Хүтэлбэрилэгшэдэй ажал ябуулгые һайжаруулха, арга дүршэлыень нарижуулха асуудалда ехэ анхарал табигдаа. Энээн тушаа Улаан-Үдын мяханай комбинадай, шэлэй заводой партийна тоосоото һунгалтын суглаанууд дээрэ ехэ хөөрэлдөөн болоо. Машинно-ванна цехэй начальник, коммунист А. Ф. Фабричевай муу абари зан тухай шэлэй заводой парторганизациин суглаан дээрэ горитой шүүмжэлэл гараа. Хүтэлбэрилэгшын хэрзэгы шэрүүн, бодомжогүй абаришаа уламжалан, олон хүн цехһээ гаража ошоо. Продукциин шанар эли бодо муудаа, үйлэдбэриин түсэб дүүргэлгэ таһалдалда ороо бшуу. Энэнь бүхы заводой үрэ дүндэ муугаар нүлөөлөө. Хэды тиигэбэшье һаань, заводой партбюро хүтэлбэрилэгшын алдууе саг соонь заһажа шадаагүй байна.

Түрэнэй түсэб дүүргэжэ шададаггүй предприятинуудай партийна организацинуудта ажахын ажал ябуулгын асуудалнууд алишье талаһаа шүүмжэлхы шэглэлтэйгээр зүбшэгдөө. Өөрын гөө коллективэй гээгдэлдэ ороһон байдал тушаа коммунистнууд сэдьхэлээ ехэ зобонги байһанаа мэдүүлээ, гэрээнһээ гараха арга замуудые заажа үгөө. Жэшээнь, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай коммунистнууд рудатай шулуу бутарагаха фабрикын, шанаржуулгын цехэй барилгые түргэн дүүргэхэ, молибден шанаржуулгын фабрикын заһабарилгые «хурдадхаха» эрилтэ табяа. Хэрбээ эдэ хэмжээ ябуулгануудаа богони болзор соо бэелүүлжэ шадабал, продукци гаргаха үйлэдбэриин даабарие комбинадай коллектив амжалтатайгаар дүүргэхэ арга боломжотой.

Барилгын организацинуудай коммунистнууд ямар ушарһаа хүндэ хүшэр байдалда ороһоноо шэнжэлэн хараа. Тэрэнь буруу бэшэ. Барилга-хабсаралгын үнгэрһэн жэлэй 11 һарын түсэб оройдоол 86 процент дүүргэгдээд байһан шуу. Барилгын-хабсаралгын 1, 7, 8-дахи управленинүүдэй, «Бурводстрой» трестын Кабанскын ПМК-гай партийна организацинуудай тоосоото һунгалтын суглаанууд дээрэ эдэ ажахынуудай юунһээ боложо гээгдэлдэ ороһон тухай горитой үгэ гараа һэн. Барилгын организацинуудта ажалай эмхидхэлэй муу, хүтэлбэрилэгшэдэй һулаар хүдэлдэг, хүсэ болон зөөриеэ олон газарта сасадаг байһан ушар эрид шүүмжэлэгдээ.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин хүгжөөлгын саашанхи зорилгонууд тухай асуудал үргэнөөр зүбшэгдөө. 1973 ондо мал болон тарян ажал дээрэ туйлагдаһан амжалтанууд тухай тогтохотоёо хамта, хүдөө ажахын продуктнуудые абалга үшөөл һанаһанда хүрэмөөр бэшэ гээ. «Малай тэжээлээр ходо дутамаг байдагһаа боложо, манай ажахы мал ажалһаа ашаг шэмэ багаар абана. Тарялан, сабшалан һайжаруулха арга боломжо манда бии. Теэд совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй нобшо ажал ябуулгаһаа уламжалан, энэ шухала хэрэг шиндхэгдэнэгүй» гэжэ Хориин аймагай Үдын совхозой хонишон Р. Х. Доржиев тэмдэглэһэн байна.

Ажахы бүхэндэ элбэг байгаа арга боломжонуудые гүйсэд дүүрэн ашаглаха асуудалда ондоо тээгүүршье ехэ анхарал хандуулагдаа. Зэдын аймагай Д. Банзаровай нэрэмжэтэ, Загарайн аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай, Хэжэнгын аймагай Чисаанын совхозой болон бусад хэдэн ажахынуудай коммунистнууд малай фермэнүүдые үргэнөөр оньһожоруулха, ажалай журам эбдэхэ, зөөри зөөшэдэ эзэн бусаар хандаха ябадалтай эрид тэмсэхэ, малшадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри аша үрэ ехэтэйгээр ябуулха эрилтэ табяа.

Тэрэшэлэн партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэри тоосоото һунгалтын суглаанууд дээрэ гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдээ. Партийна документнүүдые һэлгэлгэ хадаа партийна эхин организацинуудай ажал ябуулга һайжаруулха хэрэгтэ ехэ нүлөөе үзүүлээ гэжэ коммунистнууд сэдьхэл ханангяар мэдүүлһэн байха юм. Диилэнхи олон парторганизацинуудта партийна суглаанууд болзор соогоо, бэлэдхэл һайнтайгаар, эмхи гуримтайгаар боложо үнгэрнэ. Тэндэ ажабайдалай тон шухала, шиидхэхы шанартай асуудалнууд зүбшэгдэнэ. Коммунистнуудта партийна даабари үгэлгэ, тэрэнэй дүүргэлтын хойноһоо хиналта нилээд гуримшаа. Ниитын эмхинүүдые хүтэлбэрилгэ эли бодо һайжараа. Эдэ бүгэдын аша туһаар коммунистнуудай үйлэдбэриин, ниитэ-политическэ эдэбхи үүсхэл нилээд хүгжэнги байдалтай болонхой.

Партийна хиналта һайжаруулха асуудалда анхарал мүн лэ үргэнөөр табигдаа гээшэ. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай, Зүүн Сибириин технологическа институдай болон бусад хэдэн наука ба культура эрхилдэг эмхи зургаануудай партийна суглаанууд КПСС-эй XXIV съездын тогтоолой үндэһөөр иимэ газарнуудай партийна организацинуудта захиргаанай ажал ябуулга хинаха эрхэ олгоһон ушар партийна нүлөө үргэдхэхэ талада урагшатай һайн үүргэ дүүргээ гэжэ тэмдэглээ.

Гэхэтэй хамта партийна хиналта бэелүүлхэ хэрэгтэ горитой дутагдалнуудай үшөө бии байһые зарим суглаанууд элирхэйлээ. «Манай ажахыда техникэ, трактор, комбайнууд тон хангалтагүйгөөр ашаглагдана, сагһаа урид хэрэгсэлһээ гарана. Харин тэрэнэй түлөө хэншье харюусанагүй, зэмэлэгдэнэгүй» гэжэ Түнхэнэй аймагай «Восточные Саяны» колхозой гэшүүн М. С. Зомонов ажаглалта хэһэн байна. Иимэ дутагдалнууд тушаа бусад парторганизацинуудай коммунистнууд тогтоһон байха юм.

Ажалшадые коммунис үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ, партиин гэшүүд болон кандидадуудай марксистско-ленинскэ мэдэрэл дээшэлүүлхэ асуудалнууд суглаануудай хүдэлмэридэ гол һуури эзэлээ. СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй һайндэртэ бэлдэжэ байха үедэ олонхи партийна организацинууд ажалшадые үзэл сурталай-политическэ талаар хүмүүжүүлхы хүдэлмэриин баян дүй дүршэлтэй болоһон байна. Гэбэшье энэ дүй дүршэлэй удха шанарай зарим тээгүүр моходожо, хэрэглэгдэхэеэшье болижо байһан ушарнууд тухай коммунистнууд мэдүүлээ. Иимэ ушар Улаан-Үдын электро-заһабарилгын заводто үзэгдэнэ гэжэ слесарь П. Ф. Мязин хэлэһэн байна.

Тоосоото һунгалтын кампаниин ябажа байха үедэ социалис мүрысөө эмхидхэлгын асуудалнууд харагдаа. Конкурсдо хабаадалсаха, өөрын творческо түсэб абалга гэхэ мэтын шэнэ маягай мүрысөө дэлгэрүүлгэ хадаа коммунистнуудай олониитэ ажалшадай ажалай эдэбхиие улам хүгжөөнэ гэжэ тэмдэглэгдээ. Имагтал социалис мүрысөөнэй аша туһаар республикын промышленна предприятинуудай, колхоз, совхозуудай олон коллективүүд түсэб болон социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ шадана. Энээнэй хажуугаар социалис мүрысөө эмхидхэлгэдэ дутуу дунданууд үшөөл олон бии байһаниинь суглаанууд дээрэ элирхэйлэгдээ.

Партийна организацинуудай, тэдэнэй һунгагдамал органуудай ажал ябуулгын дутагдалнуудай ушар шалтагааниие элирхэйлхэ зуураа, коммунистнууд тэдэниие усадхаха зорилгоор али олон анхарал татамаар дурадхалнуудые оруулһан байна. Тэдэнэй олониинь тоосоото һунгалтын суглаануудай тогтоол дотор оруулагдаа.

Партийна эхин организацинуудай секретарьнаран, партком болон бюрогой һунгалтанууд эмхитэйгээр үнгэрөө. Парторганизацинуудай хүтэлбэрилхы органуудта 1.230 коммунист һунгагдаһан байна. Тэдэнэй 201-иинь хүдэлмэришэд, 224-иинь колхознигууд гэхэ гү, али һунгагдагшадай 34 процент болоно. Секретарьнарай һэлгэлтэ—35,4 процент. Секретарьнарай 84,7 процентнь дээдэ ба дунда һургуулитай хүнүүд. тэдэнэй 27,7 процентнь эхэнэрнүүд.

Тоосоото һунгалтын партийна суглаануудай дүнгүүдые согсолхотоёо хамта КПСС-эй райкомууд, партком болон партбюронууд, эхин парторганизацинуудай секретарьнар коммунистнуудай хэһэн шүүмжэлхы ажаглалтануудые, хэлэгдэһэн дурадхалнуудые анхаралтайгаар шэнжэлхэ, согсолхо, тэдэниие хүсэндэнь хүргэхэ тусхай хэмжээнүүдые абаха уялгатай. Энэ ушар хадаа партийна организацинуудай эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэри саашадань улам һайжаруулха хэрэгтэ, юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлэй арадай ажахын түсэб бэелүүлхэ тэмсэлдэ ажалшадые элсүүлхэ талада гүнзэгыгөөр нүлөөлхэ байха.

А. БАРДОНОВ,
КПСС-эй обкомой партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин таһагые даагша.

Энэ зураг дээрэ нёдондо дэлгэрһэн малшадай бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эрхим дүнгүүдые туйлажа, «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» гэһэн медаляар шагнагдаһан Улаан-Үдын аймагай «Авангард» колхозой һаалишан Тамара Федоровна Мартышинае харанат. Мүнөө түрүү һаалишан үнгэрһэн жэлэйнгээ амжалтануудые улам батадхан, үбэлэй һаранuудта үнеэн бүриһөө ехэ һү һаахын түлөө аймаг дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хам оролсоод ажаллажа байна.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ПАРТИЙНА ЭДЭБХИТЭДЭЙ СУГЛААНУУД

НЭГЭН ДУУГААР ДЭМЖЭНЭ, ҮНЭН ЗҮРХЭНҺӨӨ ҺАЙШААНА

Эдэ үдэрнүүдтэ манай республикын аймагуудта партийна эдэбхитэдэй суглаанууд боложо байна. КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1973 он) Пленумэй дүнгүүд болон аймагай партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал тэндэ зүбшэн хэлсэгдээ.

ЗАГАРАЙ

Аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан эндэ боложо үнгэрөө. Тэрээн дээрэ КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1973 он) Пленумэй дүнгүүд ба аймагай партийна организациин урда табигдаһан зорилгонууд тухай асуудал үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэһэн байха юм.

Суглаанай үзэмжэдэ табигдаһан асуудалай зүбшэн хэлсэгдэхэдэ, КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Д. С. Санжимитыпов, Хандагатайн леспромхозой парткомой секретарь Э. М. Досин, «Дружба» совхозой директор А. Б. Цыдендоржиев, Эрхирэгэй совхозой һаалишан Г. Ш. Лумбунова, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Д. Б. Баданов, Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой крановщица К. И. Телешева, Онохойн совхозой гахайн фермые даагша Е. П. Спиридонов болон бусад хабаадалсаа.

Аймагай коммунистнууд, ажалшад партиин XXIV съездын шиидхэбэри бэелүүлхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай, тэрэнэй Политбюрогой ябуулжа байһан гадаадын болон дотоодын политикые үндэрөөр сэгнэн, үнэн зүрхэнһөө дэмжэжэ, һайшаажа байһанаа нэгэн дуугаар мэдүүлээ.

Юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы удха шанартай дүрбэдэхи жэлдэ бэелүүлхээр хараалагдаһан түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ тэмсэлдэ зорюулан, КПСС-эй ЦК-гай партида, арадта хандаһан Хандалгада харюу болгон, эдэбхи үүсхэлээ, хүсэ шадалаа гүйсэд элсүүлэн габшагай һайнаар хүдэлхыень аймагай ажалшадые уряалһан тогтоол суглаан дээрэ баталан абтаа.

Д. ДАШИЦЫРЕНОВ.
КПСС-эй райкомой таһагые даагша.

ХЭЖЭНГЭ

Хэжэнгын аймагай партийна эдэбхитэдэй сугларжа, КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1973 он) Пленумэй дүнгүүд тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэ үедэ үгэ хэлэһэн партиин райкомой нэгэдэхи секретарь Б. Д. Ангархаев, Загаһатын совхозой директор М. Г. Санжимитыпов, Чисаанын совхозой парткомой секретарь А. И. Имеев, Худанай леспромхозой крановщик И. Г. Теванюк, «Сельхозтехникын» аймагай отделениие эрхилэгшэ Д-Р. Б. Цыренжапов, Хэжэнгын совхозой «Красный Яр» гэжэ һү һаалиин фермые даагша П. Я. Яковлева болон бусад 1973 ондо хэр зэргэ хүдэлһэн тухайгаа элидхэхэ зуураа, КПСС-эй ЦК-гай, тэрэнэй Политбюрогой үрэ дүн ехэтэйгээр, сэшэ сусашагүйгөөр ябуулжа байһан гадаадын бол[он] дотоодын политикые [һай]шаажа, дэмжэжэ байһа[наа] мэдүүлһэн байна. Мүн ю[һэ]дэхи табан жэлэй дүрбэ[дэ]хи, тодорхойлхы жэл[дэ] КПСС-эй ЦК-гай парти[да,] совет арадта хандаһан Х[ан]далгада харюу болгон [...]һан угтамжынгаа түсэб[ые] тухай хөөрэһэн байна.

Жэшээлхэдэ, Загаһа[тын] совхозой директор М. Санжимитыпов энээн ту[хай] дэлгэрэнгыгээр тогтоо. А[жа]хын механизаторнууд 19[74] ондо 500 гектар шэнэ га[зар] хахалха, хабарай тарил[га] эрхимээр бэлдэхэ, мар[т]... 25 болотор хүдөө ажах[ын] техникэ сүм заһабари[л]... дүүргэхэ байһанаа элир[хэй]лээ. Хүдөө ажахын проду[кт]нуудые гүрэндөө худал[даха]гые нилээд дээшэлүүлхэ [зо]рилготой. Тодорхойлхы д[ү]рбэдэхи жэлдэ мяха ху[дал]даха даабаряа 115 проце[нт,] ноохо — 105 процент дү[үр]гэхэ социалис уялга аба[а] тухайгаа мэдээсээ. М[үн] ниитынгээ адууна малай [...] толгой олошоруулха тал[аар] горитой хэмжээ ябуулган[уу]дые хараалһан байна. [Жэ]шээлхэдэ, хониной тоо т[ол]гойе олошоруулха түсэб [...] процент, адуунай — [...] процент дүүргэхэ зори[л]тойбди гэжэ мэдүүлнэ.

Игэжэ Хэжэнгын а[жал]шад 1973 ондо туйла[һан] зарим тэды амжалтануу[д]... 1974 ондо бүри арьба[д]... ха, ехэ болгохоор оэез[...] һэнхэй хүдэлжэ байна.

Р. ЦЫМПИЛОВ,
КПСС-эй райкомой таһагые даагша.

ЭРХИМ МЕХАНИЗАТОРНУУДТА—ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУД

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ туйлаһан ехэ амжалтын, 1973 ондо ороохо таряа ехээр абаха талаар абаһан социалис уялгаяа дүүргэхэдээ, ажалай шэн габьяа харуулһанай түлөө Хориин аймагай хүдөө ажахын 11 түрүүшүүл СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар орден ба медальнуудаар шагнагдаа.

Аймагай ээлжээтэ партийна конференциин боложо байха үедэ, баяр ёһололой оршон байдалда гүрэн түрын ехэ шагнал хайрада хүртэһэн эдэ түрүүшүүлдэ КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр К. М. Продайвода орден, медальнуудые барюулба.

Дээдэ-Тайлсын совхозой тракторист Г. А. Краснопеевтэ Октябриин Рево[люциин] орден, Хүрбын сов[хо]зой тракторист М. Ф. С[...]датов, Анаагай совхо[зой] луговод Е. А. Ринчин[дор]жиев, Үдын совхозой тр[ак]торист Ш. Б. Дабаев [...]шэдтэ Ажалай Улаан Ту[г] орден барюулагдаба.

Тиихэдэ Үдын совхо[зой] комбайнер С. И. Мишен[...] «Сельхозтехникын» Хор[иин] аймагай отделениин шо[фёр] В. А. Эпов, «Георг[иевский]» совхозой трактор[ист] Д-Д. Р. Манибадараев «[Ху]дэлэлэй Тэмдэг» орден[ээр] шагнагдабад.

Орден ба медальну[уд] барюулһанай удаа айма[гай] суута механизаторну[уд] саашадаа бүри һайнаар [хү]дэлхыень, энхэ элүүр, [...] жаргалтай ажаһуухы[е] нүхэр Продайвода хүсэб[а].

Г. ЦЫРЕТОРОВ.

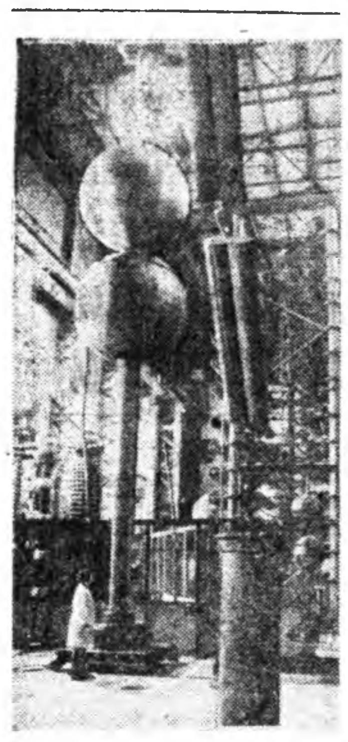

ЭКИБАСТУЗ-ТҮБ. Казахстанда үйлэдбэрилэгдэдэг электрын үнэгүй элшэ хүсые Россиин түбэй районуудта дамжуулха шэнэ линии иимэ нэрэтэй. Энэ шухаг линиие хангаха ГИИ-400, ГСН-450 трансформаторнууд болон бусад түхеэрэлгэнүүд В. В. Куйбышевай нэрэмжэтэ Москвагай электрозаводто бэлдэгдэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой туршалгын станци дээрэ. Эндэ шэнэ трансформаторнууд туршалга гарадаг юм.

ТАСС-ай фотохронико.

ГАБШАГАЙ ХОЁР ҺАРА СОНОСХОГДООШЬЕ ҺАА...

Поли, сабшаланда наг шэбхэ гаргалга Мухар-Шэбэртэ юундэ унжагайрнаб? Нёдондонойхиһоо хоёр дахин бага шэбхэ гаргагдаа.

Хүдөө ажахын ургамалнуудай болон үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхэ зорилготойгоор аймаг дотор соносхогдоһон габшагай хоёр һара эхилһээр дүшэ хонобо. Ноябриин 20-һоо январиин 20 хүрэтэр Мухар-Шэбэрэй аймагай ажахынуудай поли, нуга сабшалан дээрэ 83 мянган тонно наг шэбхэ гаргагдаха, 840 мянган кубическа метр мүльһэн хүргэгдэхэ, уһалууриин түхеэрэлгэ, ханааб, хаалтанууд һэльбэн заһабарилагдахаар хараалагданхай.

Аймагай хэдэн колхоз, совхозуудта хүрэжэ, энэ хүдэлмэриин хэр ябажа байһантай танилсахада, олон дутагдал элирбэ. Зарим ажахынуудай габшагай хоёр һара соо хэхэ түсэбөө дүүргэжэ байхадань, нүгөөдүүлынь һаял эхилжэ байба.

«Исира» колхоз жэл бүри тогтууритай баян ургаса абадаг заншалтай. Сагай уларилаар бэрхэтэй үнгэрэгшэ жэлдэшье хонхолынхид гектар бүриһөө 16,6 центнер ороохо, 20 центнер үбһэ хуряагаа. Ажахы гүрэндэ ороохо таряа, мал ажалай продуктнуудые худалдаха дээшэлүүлэгдэһэн даабаряа үлүүлэн дүүргэб. Жэшээнь, бүхыдөө 98.550 центнер ороохо хуряажа, таряа тушааха түсэбөө 11.670 центнерээр үлүүлээ гэхэ гү, али элеваторта 30 мянган центнер ороохо ябуулаа. Тиихэдэ хартаабха худалдаха даабаряа 1000 гаран центнерээр үлүүлээ. Гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэй, хүсэд хүрэхэ үрэһэ хүрэнгэ хаажа абаһанай, ниитынгээ малда тэжээлэй бата бэхи бааза байгуулһанай түлөө тус колхоз РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шанда хүртэһэн юм. Туйлаһан амжалтаараа зоригжоһон ажахын таряашад, механизаторнууд табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ гектар бүриһөө 18 центнер ороохо таряа, 95 центнер хартаабха, 120 центнер овощ, 300 центнер куузику, 250 центнер кукурузын набша намаа, 22 центнер үбһэ ургуулжа абахаар хараална.

Баян ургасын үндэһэн эртэ намарһаа эхитэй гэжэ ажахын таряашад, механизаторнууд һайн мэдэдэг. Тиимэһээ таряа хуряалгын дүүрэмсээр, эндэхид поли, нуга сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргажа, тошо халяажа, хүр саһа тогтоожо, ханааб, хаалтануудаа заһабарилжа захалһан юм. Нютагай утэгжүүлгэ гаргаха хүдэлмэридэ 7 трактор табигданхай. Механизаторнууд А. Н. Козлов, А. Ф. Горюнов, А. М. Козлов гэгшэд үдэрэйнгөө даабари 120—130 процент дүүргэнэ. Бидэнэй ябахада тэдэнэр 7000 тонно наг шэбхэ гаргаха даабаряа һараар урид дүүргээд байба. «Габшагай хоёр һарын дүүрэтэр үшөө хэдэн мянган тонно гаргахабди. Шэбхэ бии. Дулааншье байна. Газар гээшэ манай баялиг... Тэрээндэ ямараар ханданабши, тэрэнэйш зэргээр харюулха» гэжэ механизаторнууд мэдүүлнэ. Тон зүб. Газар таряалан, нуга сабшаландаа игэжэ хандадаг хадаа хонхолынхид ямаршье жэлдэ, сагай уларилһаа дулдыдангүй, баян ургаса хуряадаг шуу.

Хоёр һарын туршада поли, сабшалан дээрэ хэхэ хүдэлмэри Ленинэй нэрэмжэтэ, «Родина», «Коммунизм» колхозуудта яһала һайнаар, эмхитэйгээр ябуулагдана. Тус ажахынуудай механизаторнууд, луговодууд наг шэбхэ гаргаха, мүльһэ хүргэхэ, хүр саһа тогтоохо габшагай хоёр һарын түсэб дүүргэхэ дүтэлөө. Жэшээнь, никольскынхид 1000 гектарта хүр саһа тогтоогоод, 100 мянган кубическа метр мүльһэ хүргөөд байна. Шэбхэ гаргаха даабаряа ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхээр зоригжонхой.

Габшагай хоёр һарын хүдэлмэри хаа хаанагүй, ажахы бүхэндэ һайнаар ябана гэхын аргагүй. Жэшээнь, «Путь Ленина» колхоздо энэ ажал эхилээдүй байһаар. Хүршэ «Знамя Ленина» колхозойхид шэбхэ гаргаха даабаряа хахадлаашьегүй.

Суулгын совхоз 2100 гектар сабшалантай. Тэдэнь бултаа уһалагдадаг. Үнгэрэгшэ жэлдэ гектар бүриһөө 16 центнер үбһэ абаха түсэбөө 11,7 центнертэ хүргөө. 40 гектарта тариһан куузикуһаа нэгэшье центнер ургаса абажа шадаагүй. Поли, нуга сабшалангаа үндэһөөрнь һайжаруулха, утэгжүүлхэ хүдэлмэриин түсэб ажахыда жэл бүри бэелүүлэгдэдэггүй. Мүнөөшье хангалтагүйгөөр ябана. Хоёр һарын туршада поли, сабшалан дээрээ 8000 тонно наг шэбхэ гаргаха, 350 мянган кубическа метр мүльһэ хүргэхэ даабаряа һаял хахадлажа байнхай. Хаяа нютагта һуурижаһан Д. Цыренжаповай отарада хүрэжэ ерэхэдэмнай 5 «Беларусь» хүдэлгэгдэжэ байба. Ганса бульдозер шэбхэ ашахаар бэлэн болгожо үрдинэгүй. Тиимэһээ ашаагаа буулгаад ерэһэн трактор бүхэн ээлжээндэ ехэнхи сагаа арана.

— Эндэ ерэһээр арбаад хоножо байнабди. Шэбхэ сабшалан дээрэ гектарай 60 тонно хараатайгаар зөөнэбди. Бүхыдөө 9 трактор ябаха аад 7-нь ажаллана. Бульдозернай эдэрһээр хэдэ хонобо. Техникын эбдэрэнгүй байгаа һаань, түсэбөө дүүргэхэ һэмди, — гэжэ ахалагша тракторист Н. И. Федоров гомдоно.— Эдеэ хоолыемнай шанажа үгэхэ тогоошонтой байгаа һаа, ехэл һайн һэн. Өөһэдөө шананабди. Энээндэмнай баһал саг ошоо юм бээзэ, — гэжэ нэмэбэ.

Тошо халяаха, мүльһэ хүргэхэ хэрэг мүн лэ унжагайранхай. Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ хүдэлмэридэ 15 хүн хүдэлдэг һаа, мүнөө мини 2 хүн ябана. Луговодууд олдоногүй. Үбгэднай үтэлөө, үбэлэй хүйтэндэ тэдэнэр сабшалан дээрэ ажаллахаяа арсана гээд совхозой мелиоратор К. Ф. Михалев шалтаг барина. Энэнь хүндэтэ шалтаг гэжэ тоолохын аргагүй. Үбэлэй һаранuудта поли, нуга сабшалан дээрэ хэхэ хүдэлмэриин түлбэри, материальна болон моральна талаарнь урмашуулгын гурим ажахыда зохёогдоогүй. Тиимэлээ луговодуудаар хүдэлхэ үбгэд олдоногүй ха юм.

Манай ябаһан үдэр «Заганский» колхоз, «Забайкалец» совхоздо наг шэбхэ гаргалгада нэгэшье трактор, машина хүдэлөөгүй. «Заганский» колхоздо механизаторнууд хэды тонно шэбхэ гаргаха даабаритай байһанаа мэдэнэгүй. Трактористнуудай хоорондо мүрысөөншье эмхидхэгдээгүй, ажалай түлбэриин гуримтай хүнүүд танилсуулагдаагүй. «Поли, сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргаха, мүльһэ хүргэхэ габшагай хоёр һара соносхогдоо гэжэ аймагай газетэ дээрэ уншаа һэм. Харин бидэнэй хэды шэнээн хүдэлмэри хэхэ тухай хөөрэлдөөгүй. Бульдозернай эбдэржэ, урагша ябуулнагүй. Саг сооhь заһадаггүй. Мүнөөшье эбдэрээд, трактористнуудай гэртээ харинхай» гээд механизатор А. С. Медведьев хэлэнэ. Тэрээнтэй бидэ МТМ-эйн хашаагай үүдэндэ уулзаа һэмди.

Аймагай ажахынуудта наг шэбхэ гаргаха хүдэлмэриин хойноһоо нарин хиналта байхагүй. Партиин райкомой, аймгүйсэдкомой шиидхэбэриин ёһоор габшагай хоёр һарын хүдэлмэриин ябасын хойноһоо хүдөө ажахын управлени үдэр бүри хинан шалгажа байхаар уялгалагдаһан. Үнэндөө энэ шиидхэбэринь бэелүүлэгдэнэгүй. Үнгэрэгшэ жэлэй ябариин эхин багаар аймагай ажахынуудай поли, нуга сабшалан дээрэ 80 мянга гаран тонно наг шэбхэ гаргагдаһан байбал, мүнөө һаял 50 мянган тоннодо хүрэжэ байна. Һүүлэй үедэ эндэ пропашной ургамалнуудта анхарал һуладанхай. Кукуруза, куузику, хартаабхын ургаса жэл бүри багаар абтана. Жэшээнь, шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ аймаг дотор га бүриһөө оройдоо 63 центнер кукурузын набша намаа, 119 центнер куузику абтаа. Энэмнай тон бага гээшэ. Пропашной ургамалнуудай поли дээрэ утэгжүүлгэ ехээр оруулдаггүй, уһалдаггүй байлнаа унеэдтэ шэмэтэ тэжээл хүсэд бэлдэгдэнэгүй, һаали урууга ороно. Аймаг гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха гурбан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлэй даабари бэелүүлжэ шадаагүй. Тиимэһээ аймагай хүтэлбэрилэгшэд, ажахынуудай агрономууд тарялан, сабшалангай үрэжэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулхаар болоо гэжэ һаһагдана.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

ЗАХААМИНА[Й] АЙМАГТА

Аймагай тоһоной заво[дой] хүдэлмэришэд түсэбөө үл[үү]лэн дүүргэхэ социалис мү[ры]сөөндэ оролсоод, 1973 [...] сагаан эдеэ гаргаха түсэбөө [...] һарын туршада бэелүү[л]һэн.

Хамниин, Шара-Азарг[ын] Мэлын сепараторна пу[нкт]нууд совхозуудһаа ороһон[...]нэй тоһо нягаха, һүөөр [...]дэдэг бусад продуктну[уд] үйлэдбэрилхэ талаар со[циа]лис мүрысөөндэ түрүү[...] Эдэ пунктнуудай үйлэдбэ[рил]һэн продукци шанара[...] ариг сэбэрээрээ үндэр сэ[гнэл]тэдэ хүртэнэ.

— «100-һаа 100 — [...] зорилготойб» — гэжэ [ай]магай эрхим хонишодой [...] Илларион Иванович Я[...] (Михайловкын совхоз) [...] дүүлбэ. Жэлдээ 100 эхэ хо[ниной] бүриһөө 100 хурьга аба[ха]һэн уялга болоно. Сов[хо]... бэшэшье хонишод Цыбик [...]даев, Алексей Корнаков [...]шэд энэ нүхэрэйнгөө [...] дэмжэжэ, 100 эхэ хони[...] 97—100 хурьга абахаб[...]жэ үгэеэ үгөө. Совхозой [...] хонидой отарынхид түл а[...]гада түлэг бэлдэжэ, амж[ал]татай ажаллажа байна.

Д. АЮШЕЕВ.

КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, ВЦСПС-тэ ба ВЛКСМ-эй ЦК-да

АРАДАЙ АЖАХЫН 1974 ОНОЙ ТҮСЭБЫЕ БОЛЗОРҺООНЬ УРИД ДҮҮРГЭХЫН ТҮЛӨӨ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН, БАРИЛГЫН БА ТРАНСПОРТЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ БҮХЭСОЮЗНА СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН ТУХАЙ

(Түгэсхэл. Эхининь 1-дэхи нюурта).

Үйлэдбэриин доторой нөөсэнүүдые эгээн хүсэд дүүрэнээр ашаглаһанай үндэһөөр угтамжын түсэбүүдые зохёожо, дүүргэлтыень хангахын түлөө предприятинуудай коллективүүдэй хүдэлөөе бүхы хэмжээгээр дэмжэхэ. Угтамжын түсэбүүд социалис мүрысөө шэнэ, бүри үндэр хэмжээндэ гаргана. Министерствэнүүд болон зургаанууд, түсэблэлгын органууд ба материально-техническэ хангалгын органууд угтамжын түсэбүүдые дүүргэхэ хэрэгтэнь предприятинуудай коллективүүдтэ шухала туһаламжа хүргэхэ ёһотой.

1974 ондо бүхэсоюзна социалис мүрысөө эмхидхэхэ гэбэл:

арадай ажахын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө промышленность, барилга ба транспортын бүхы предприятинуудай хабаадалгатайгаар городуудай ба городской районуудай;

научно-техническэ гол шухала асуудалнуудай талаар арадай ажахын түсэбэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө научно-шэнжэлэлгын, проектнэ ба конструкторска организацинуудай, предприятинуудай коллективүүдэй.

Жэлэй хүдэлмэриин дүнгөөр бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илагшадые шагнахын тула иимэ юумэнүүдые тогтоохо:

предприятинуудта, үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдтэ, барилгануудта, научно-шэнжэлэлгын ба бусад организацинуудта барюулагдаха КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын 750 Улаан туг (тэрэ тоодо научно-техническэ гол шухала асуудалнуудаар арадай ажахын түсэбэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэһэнэй түлөө — 25) дипломуудтайгаар, 180 мянган түхэригэй мүнгэн шангуудтайгаар. Угтамжын ехэ түсэбүүдые абажа дүүргэһэн ба арьбалһан түүхэй эд ба материалнуудаараа түсэбһөө гадуур продукци үйлэдбэрилһэн, коллективүүдтэ дээрэ заагдаһан шангуудайнь хэмжээе 25 процент хүрэтэр дээшэлүүлхэ;

городууд болон городской районуудта — КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын 100 Улаан туг дипломуудтайгаар ба 10—40 мянган түхэригэй мүнгэн шангуудтайгаар;

эрхим бригадануудта (участогуудта) — министерствэнүүдэй (зургаануудай) ба профсоюзуудай ЦК-гай хүндэтэ вымпелнүүдые. Вымпелээр шагнагдаһан бригадануудай гэшүүдтэ дипломууд ба дурасхалан бэлэгүүдые барюулагдахаар тогтоохо;

гол мэргэжэлэй хүдэлмэришэдэй социалис мүрысөөндэ илажа гарагшадта — министерствэнүүдэй (зургаануудай) ба профсоюзуудай ЦК-гай хүндэлэлэй дипломууд, дурасхаалай бэлэгүүд;

предприятинуудай, барилганууд ба һалбаринуудай өөрынь организацинуудай социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые квартал (хахад жэлдэ) бүридэ согсолон гаргадаг гурим үлөөжэ, тэдэндэ СССР-эй министерствэнүүдэй (зургаануудай) ба профсоюзуудай ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар барюулагдаха.

Предприятинууд болон организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ шан үгэхын тула салин хүлһэнэй фондын 0,05-һаа 0,1 процент хүрэтэр мүнгэ министерствэнүүдэй гаргашалха тушаа СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1953 оной апрелиин 11-нэй № 1002 тогтоол соо хараалагдаһаниие энэ табан жэлэй эсэс болотор һунааха. Дээрэһээ табигдаһан мүнгөөр дурасхалай бэлэгүүдые абажа, предприяти болон организацинуудай эрхим хүдэлмэрилэгшэдые шагнахыень министерствэнүүд ба профсоюзуудай ЦК-нуудта зүбшөөхэ.

Профсоюзай ба комсомолой органуудтай хамта союзна республиканцудай компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомууд ба обкомуудта, министерствэнүүд ба зургаануудта, союзна республиканцудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ жэлэй туршада правительствын шагналда табихые зүбшөөхэ:

һалбари дотороо продукци үйлэдбэрилгэ ба ажалай бүтээсые эрхим дээдэ хэмжээндэ хүргэһэнэй, ажалдаа ондоошье элитэ ехэ үрэ дүн түйлаһанай түлөө үйлэдбэриин түрүүшүүлые, бригадануудай (участогуудай) гэшүүдые;

табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэн. үйлэдбэриин техническэ хэмжээ дээшэлүүлгэдэ, шэнэ техникэ бии болгохо ба продукциин шанар һайжаруулгада ехэ амжалта түйлаһан, шухала удха шанартай барилгануудые болзорһоонь урид ашаглалгада тушааһан ба үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүдые ашаглалгада оруулһан эрхим предприятинуудые, барилга ба организацинуудые.

Социалис мүрысөөндэ ажалай үндэр үрэ дүн түйлаһанай түлөө хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшадые шагнахын тула «1974 оной социалис мүрысөөнэй илагша», «Юһэдэхи табан жэлэй ударник» гэһэн бүхэсоюзна тэмдэг бии болгохо.

Табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэһэн үйлэдбэриин түрүүшүүлдэ «Юһэдэхи табан жэлэй ударник» гэһэн тэмдэг дурасхалай бэлэгтэйгээр барюулагдаха гэжэ тогтоохо. Тус тус министерство (зургаан) ба профсоюзай ЦК-гай хамтын шиидхэбэреэр дурсагдагша тэмдэгээр шагнаха тухай шиидхэбэри абтаха.

СССР-эй арадай ажахын түйлалтануудай выставкэдэ Хүндэлэлэй бүхэсоюзна самбар бии болгожо, юһэдэхи табан жэлдэ һалбари соогоо үйлэдбэриин эрхим үрэ дүн түйлаһан предприяти ба организацинуудай коллективүүдые бэшэхэ. СССР-эй ВДНХ-да тэдэнэй хүдэлмэриин дүй дүршэл үргэнөөр харуулга эмхидхэхэ.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй 1972 оной августын 14-нэй № 610 тогтоолоор хараалагдаһан СССР-эй ВДНХ-да хабаадагшад—промышленна үйлэдбэриин, барилгын ба транспортын түрүүшүүлдэ үгтэхэ материальна урмашуулгын тоо, хэмжээ тогтоохо.

Эрхим түрүү коллективүүдэй, үйлэдбэриин түрүүшүүл болон новаторнуудай түйлалтануудые олондо ойлгуулха ба үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зорилгоор 1974—1975 онуудта социалис мүрысөөндэ илагшад — предприятинуудай, цехүүдэй, бригадануудай гол мэргэжэлэй хүдэлмэришэдэй түрүү дүй дүршэл шудалха ба халан абаха тодорхой программа зохёон бэелүүлхэ даабари министерствэнүүд болон зургаануудта үгэхэ. Ажалай түрүү дүй дүршэл, эрдэм наукын ба практикын түйлалтануудые дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ үйлэдбэриин коллективүүдэй ба научно-шэнжэлэлгын, конструкторска, проектнэ организацинуудай, дээдэ һургуулинуудай харилсаа холбоое хүгжөөн бэхижүүлхэ.

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй ябасые, түрүү хүдэлмэришэдэй, бригадануудай, цехүүдэй, предприятинуудай, городуудай, областьнуудай, хизаарнуудай, республиканцудай 1974 оной туршада түйлаһан амжалтануудые, угтамжын түсэбүүдэй ба социалис уялгануудай дүүргэлтын квартальна, жэлэй дүнгүүдые түбэй ба нютагуудай газетэнүүд, журналнууд, хэблэл, телевидени ба радио, документальна кино саг үргэлжэ харуулжа байха.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын, продукциин шанар һайжаруулхын, үйлэдбэриин хүсэнүүдые ашаглалгада түргөөр оруулхын түлөө, бүтээсэ ехэтэй машина, түхеэрэлгэнүүдые, технологическа процессүүд болон шэнэ материалнуудые зохёон бүтээжэ, үйлэдбэридэ хэрэглэхын түлөө социалис мүрысөө эмхидхэлгын тодорхой дүй дүршэл харуулха хүдэлмэри һайжаруулха. Мүрысэжэ байдаг коллективүүдэй ба гол мэргэжэлэй хүдэлмэришэдэй ажал хэрэг тухайгаа хоорондоо мэдээсэжэ байха ябадал эмхидхэхэ.

Совет хүн бүхэнэй зохёон байгуулха бэлиг шадабариие хүгжөөхэ, олониитын эдэбхи үүсхэл бадарааха, социалис коллективизм бурилдуулхэ хэрэгтэ нүлөө ехэтэй социалис мүрысөөнэй хүмүүжүүлхы үүргые тодо һайнаар, гүнзэгыгөөр харуулха, социалис мүрысөөнэй асуудалнуудаар хэблэл, радио ба телевидениин бэшэһэн, хэлэһэн юумэнэй саашадаа нүлөө ехэтэй байхын түлөө тэмсэхэ.

Социалис мүрысөөнэй ябаса ба үрэ дүнгүүдтэ зорюулагдаһан тусхай хуудаһануудые түбэй ба нютагай газетэнүүдтэ гаргажа үргэлжэлүүлхэ.

***

Баатар зоригто хүдэлмэришэн ангиин, инженернүүдэй, технигүүдэй, эрдэмтэдэй, промышленностиин, барилгын, транспортын, арадай ажахын бусад һалбаринуудай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй бүгэдэ арадай социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, 1974 оной түсэбые болзорһоонь урид дүүргэлгэ хангажа, юһэдэхи табан жэлэй түсэбые дүүргэлгэдэ, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулгада, Эхэ оронойнгоо экономическа ба оборонно хүсэ шадалые бэхижүүлгэдэ, совет хүнүүдэй байдал һуудал саашадань һайжаруулгада хубитаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр оруулха байһандань КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС ба ВЛКСМ-эй ЦК этигэжэ байһанаа мэдүүлнэ.

1974 ОНДО ГАЗАР ТАРЯАЛАНГАЙ, МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ ЕХЭЭР АБАХЫН, БЭЛЭДХЭХЫН ТҮЛӨӨ ХҮДӨӨ АЖАХЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ БҮХЭСОЮЗНА СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН ТУХАЙ

(Түгэсхэл. Эхининь 1-дэхи нюурта).

Соведэй Ой модоной ажахын гүрэнэй комитедэй предприятинууд ба организацинуудай коллективүүдые шагнахын тулада КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын 42 Улаан тугуудые дипломууд ба мүнгэн шангуудтайгаар бии болгохо, тэрэ тоодо: Союзсельхозтехникэдэ — 12, СССР-эй Мелиорациин ба уһанай ажахын министерствэдэ—10, СССР-эй Бэлэдхэлэй министерствэдэ — 14, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Ой модоной ажахын гүрэнэй комитедтэ — 6 Улаан тугуудые бии болгохо.

Социалис мүрысөөндэ илагшадые — предприятинууд ба организацинуудай коллективүүдые шагнахын тулада СССР-эй Хүдөө ажахын министерство, СССР-эй Мелиорациин ба уһанай ажахын министерство, СССР-эй Эдеэ хоолой промышленностиин министерство, Союзсельхозтехникэ, СССР-эй Бэлэдхэлэй министерство, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Ой модоной ажахын гүрэнэй комитет, тэрэшэлэн хүдөө ажахын предприятинуудтай бусад министерствэнүүд ба зургаанууд тогтоогдомол гуримай ёһоор, министерствэнүүдэй, зургаануудай ба профсоюзуудай ЦК-нуудай дамжуулгын Улаан тугуудые бии болгохо, тэрэшэлэн материальна урмашуулгын хэмжээнүүдые тодорхойлхо.

Квартал бүхэндэ гү, али хахад жэл соо нэгэ дахин бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргадаг, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын предприятинууд ба организацинуудай коллективүүдтэ (хүдөө ажахын продукци гаргадаггүй, предприятинуудай талаар), СССР-эй Мелиорациин ба уһанай ажахын министерствын, СССР-эй Бэлэдхэлэй министерствын, Союзсельхозтехникын, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Ой модоной ажахын гүрэнэй комитедэй предприятинууд ба организацинуудай коллективүүдтэ министерствэнүүдэй, зургаануудай ба профсоюзуудай ЦК-нуудай дамжуулгын Улаан тугуудые барюулдаг мүнөөнэй гуримые тэрэ хэбээрнь үлөөхэ.

Энэ тогтоолой ёһоор, колхозуудта, совхозууд ба бусад предприятинуудта, организацинуудта, районуудта, национальна округуудта бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүн жэл соо хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүдээр гаргагдадаг, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугууд барюулагдадаг байха гэжэ тогтоохо.

Бүхэсоюзна социалис мүрысөө үргэнөөр хүгжөөхэ, мүн түрүү дүй дүршэл ба эрдэм наукын түйлалтануудые нэбтэрүүлхэ талаар республика, хизаар, область, район дотороо үлэмжэ һайн дүнгүүдые түйлаһан, энээнэй үндэһөөр хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса болон мал ажалай ашаг шэмые нилээд ехээр дээшэлүүлһэн, ажалай гаргашануудые бага болгоһон, продукциин өөрынь үнэ хямдаруулһан, тэрэнэй шанарые һайжаруулһан отделенинүүдэй, участогуудай, бригадануудай, звенонууд ба мал ажалай фермэнүүдэй коллективүүдые урмашуулха зорилгоор, тэрэшэлэн энэ мүрысөөндэ онсо шалгарһан тракторист-машинистнүүдые, комбайнернуудые, жолоошодые, һүнэй ба мяханай мал ажалай, гахай ба шубуу үсхэбэрилгын фермэнүүдэй, хонишодой бригадануудай хүдэлмэрилэгшэдые, хлопок ургуулагшадые, хартаабхашадые, овощ, саад ургуулагшадые, виноградарнуудые, сай, лён ургуулагшадые, тэрэшэлэн гол шухала бусад мэргэжэлэй хүдэлмэрилэгшэдые урмашуулха зорилгоор министерствэнүүдэй (зургаануудай) ба профсоюзуудай ЦК-нуудай Хүндэлэлэй дипломуудые бии болгохо.

Хүндэлэлэй дипломуудаар шагнагдаһан үйлэдбэриин һалбаринуудай коллективүүдтэ ба тус тус мэргэжэлээр дэлгэрһэн мүрысөөндэ илагшадта дурасхалай нэрэтэ бэлэгүүд барюулагдадаг байха гэжэ тогтоохо.

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ үйлэдбэриин эрхим һайн дүнгүүдые түйлаһан колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын предприятинууд болон организацинуудай инженернүүд, технигүүд ба алба хаагшад «1974 оной социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн ниитэсоюзна нэгэн адли тэмдэгээр шагнагдадаг байха гэжэ тогтоохо. Табан жэлэй даалгабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэһэн хүдөө ажахын үйлэдбэриин түрүүшүүл дурасхаалай нэрэтэ бэлэг абахатаяа хамта «Юһэдэхи табан жэлэй ударник» гэһэн тэмдэгээр шагнагдадаг. Иимэ тэмдэгээр шагнаха тухай шиидхэбэри тус тус министерство (зургаан) ба профсоюзуудай ЦК абадаг байха.

СССР-эй арадай ажахын түйлалтануудые харуулдаг выставкэ дээрэ Хүндэлэлэй бүхэсоюзна самбар бии болгохо. Энэ самбар дээрэ юһэдэхи табан жэлдэ үйлэдбэриин эгээл эрхим дүнгүүдые түйлаһан колхозуудай, совхозуудай, ажахынууд хоорондын ба хүдөө ажахын бусад предприятинууд болон организацинуудай коллективүүд бэшэгдэхэ юм. СССР-эй ВДНХ эдэ коллективүүдэй хүдэлмэриинь дүй дүршэл үргэнөөр харуулха, дэлгэрүүлхэ ябадал эмхидхэхэ.

Улаан тугуудаар шагнагдаһан национальна округуудта, районуудта, колхозуудта, ажахынууд хоорондын предприятинуудта, эрдэм-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудта үгтэхэ мүнгэн шангууд гүрэнэй бюджедэй мүнгэ зөөреэр түлэгдэхэ, харин совхозуудта болон гүрэнэй бусад предприятинууд, организацинуудта — ашаг олзоһоо гү, али түсэбһөө гадуур абтаһан алмалтын мүнгөөр түлэгдэхэ. Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илагшадые — фермэнүүдэй, бригадануудай, звенонуудай коллективүүдые, мүн үйлэдбэриин түрүүшүүлые дурасхаалай нэрэтэ бэлэгүүдээр шагналга гүрэнэй бюджедэй мүнгөөр хэгдэхэ.

Предприятинууд болон организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ үгтэдэг шангуудые түлэхын тулада салин хүлһэнэй нингэ фондһоо 0,05-һаа 0,1 процент хүрэтэр мүнгэ абаха гэһэн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1953 оной апрелиин 11-нэй № 1002 тогтоолоор хараалагдаһан министерствэнүүдтэ үгтэхэ мүнгэ зөөриин хэмжээ ехэ болголгые энэ табан жэлэй эсэс болотор һунааха.

Союзна республиканцудай компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомууд ба обкомуудта, союзна ба автономито республиканцудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, крайгүйсэдкомуудта, облгүйсэдкомуудта нигэжэ зүбшөөхэ:

— Юһэдэхи табан жэлэй даалгабаринуудые 4 жэл соо дүүргэһэн, 1974 оной түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэһэн колхоз, совхозуудые, хүдөө ажахын бусад предприятинуудые орденуудаар шагналгада зууршалха;

— 1974 оной хүдэлмэриин дүнгүүдээр ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса ба ниитын мал ажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, арадай ажахын түсэбүүд ба социалис уялгануудые дүүргэхэ хэрэгтэ эрхим һайн дүнгүүдые түйлаһан, ажалай шэн габьяагай үльгэр жэшээ харуулһан колхознигуудые, совхозуудай, транспортна, бэлэдхэлэй ба гүрэнэй, мүн хүдөө ажахын ажахынууд хоорондын бусад предприятинуудай хүдэлмэришэд ба алба хаагшадые СССР-эй орден, медальнуудаар шагналгада зууршалха.

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илагшадай — колхоз, совхозуудай, ажахынууд хоорондын ба хүдөө ажахын бусад предприяти, организацинуудай, тэрэшэлэн эрдэм-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай түрүү дүй дүршэл шудалха, нэбтэрүүлхэ тодорхой программа зохёожо, 1974—1975 онуудай турша соо бэелүүлхыень СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ, СССР-эй Мелиорациин ба уһанай ажахын министерствэдэ, Союзсельхозтехникэдэ, СССР-эй Бэлэдхэлэй министерствэдэ даалгаха. Энэ дүй дүршэлые үргэнөөр тайлбарилан дэлгэрүүлхэ ябадал хангаха, эрдэм наукын ба түрүү дүй дүршэлэй, түйлалтануудые, шэб шэнэ технологи ба ажалай мүнөө үеын арга методуудые хүдөө ажахын үйлэдбэридэ бүри эдэбхитэйгээр нэбтэрүүлхэ зорилгоор үйлэдбэриин коллективүүдэй научна эмхи зургаануудтай байгуулдаг хани нүхэсэлые хүгжөөхэ, бэхижүүлхэ.

Союзна республиканцудай компартинуудай ЦК-нууд, партиин крайкомууд, обкомууд, горкомууд, райкомууд, түбэй ба нютагуудтахи газетэнүүдэй, журналнуудай, радио-дамжуулгын ба телевидениин редакцинууд хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөө үргэнөөр харуулха ябадал хангаха, газар таряаланда, мал ажалда болон бусад һалбаринуудта үйлэдбэриин эрхим дүнгүүдые түйладаг, техникые шадамараар хэрэглэдэг, продукциин единицэ бүридэ ажалай болон материальна хэрэгсэлнүүдэй гаргашануудые бага болгодог түрүүшүүлэй, шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй дүй дүршэл али бүхы талаһаань харуулха байна. Зохёохы удхатай зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ, эмхидхэлшэд, технологууд, эрдэм-техникын дэбжэлтые, мүн хүдөө ажахые ашаг үрэ ехэтэй болгохо ябадал бэелүүлэгшэд байһан мэргэжэлтэдэй үүргэ бүрин дүүрэнээр харуулха. Хүдөөгэй партийна эхин организацинуудай хүдэлмэриин һайн дүй дүршэлые, олониитые политическэ талаарнь хүмүүжүүлхэ, абаһан социалис уялгануудаа коллектив бүхэнэй, хүдөөгэй ажалшан бүхэнэй дүүргэхэ ябадал хангаха хэрэгтэ тэдэнэй түрүү үүргые тайлбарилан харуулха.

***

1974 ондо хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд ороо̄һо таряа, хлопок, саахарай свекло, хартаабха, овощ, мяха, һү, үндэгэ болон газар таряалангай, мал ажалай бусад продукци ехээр абахын, гүрэндэ худалдахын түлөө, юһэдэхи табан жэлэй даалгабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ байха гэжэ батаар этигэжэ байһанаа КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС ба ВЛКСМ-эй ЦК элирхэйлэн мэдүүлнэ.

ЭРДЭМТЭДЭЙ СУГЛААН БОЛОБО

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай эрдэмтэдэй, мүн хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан һаяхан болобо. Тус суглаае Буряадай филиалай президиумэй түрүүлэгшэ, ветеринариин эрдэмэй доктор, профессор В. Р. Филиппов нээжэ, эрдэмтэдэй хэһэн ажал хүдэлмэри тухай богонёод хэлээд, юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи — тодорхойлхы жэлдэ хэхэ хараа зорилгонууд тушаагаа тогтоо.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Буряадай эрдэмтэдэй хэһэн юумэн яһала ехэ, омогорхон баясамаар. Естественнэ болон ниитын эрдэмэй талаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Тэдэнэйнь олонхи онсо һайшаагдаад, арадай ажахын хүгжэлтэдэ ашаг туһатайгаар нүлөөлхэ гэжэ тэмдэглэгдээ. Жэшээнь, мэдээжэ эрдэмтэ Ц. Б. Цыдендамбаев «Буряадай түүхэ ба угай бэшэгүүд» гэжэ горитой зохёол бэшэжэ, энэ ажалаараа Новосибирск хотодо хэлэ бэшэгэй эрдэмэй докторой нэрэ зэргэтэй болоһон байна. Мүн бусадшье эрдэмтэдэй хэһэн ажал хүдэлмэри суглаан дээрэ онсо тэмдэглэгдээ.

Тиигэжэ манай эрдэмтэдэй ухаалан зохёоһон оньһон түхеэрэлгэнүүд промышленна предприятинуудта хэрэглэгдэжэ, ашатай туһатай байһанаа харуулна гээшэ. Эрдэмтэд фабрика, завод болон хүдөө ажахытай холбоо барисаатайгаар хүдэлжэ, арадай ажахын урагшатайгаар хүгжэн һалбарха хэрэгтэ хубитаяа оруулна.

Эрдэмтэдэй 1973 ондо хэһэн научно-эмхидхэлэй ба научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри тухай филиалай эрдэмтэ секретарь А. Б. Соктоев элидхэл хээ. Һүүлээрнь экономикын эрдэмэй доктор П. И. Малахинов, экономикын эрдэмэй кандидат К. Д. Карпов, түүхын эрдэмэй доктор П. Т. Хаптаев, химиин эрдэмэй кандидат А. А. Изыкеев, геолого - минералогиин эрдэмэй кандидат Д. Б. Базаров гэгшэд үнгэрэгшэ жэлдэ хэгдэһэн научна хүдэлмэринүүд тухай нэмэлтэ элидхэлнүүдые хэһэн байна.

Суглаанда хабаадаһан эрдэмтэдые мэдээжэ академик С. Л. Соболев амаршалаад, ажал хэрэгтээ амжалта түйлахыень хүсөө.

Эрдэмтэдэй суглаанда КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь В. Г. Бирюков, обкомой эрдэм наука ба һургуулинуудай таһагые даагша Л. Я. Похосоев гэгшэд хабаадалсаа.

Манай корр.

ХИЛЫН СААНАҺАА
телефон·телеграф·радио

БЕРЛИН

Э. ХОНЕККЕРОЙ МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Германиин Демократическа Республикын байгуулагдаһаар хори гаран жэл түүхэтэ удха шанартай юм. Энэ ушар манай арадай байдалдахи шэнэ шата болоһон байна гэжэ СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер Демократическа нэгэдэлэй хани барисаата партинуудай түрүүлэгшэнэртэй, ГДР-эй Национальна фронтын Национальна соведэй түрүүлэгшэтэй уулзахадаа мэдүүлбэ. Германиин Демократическа Республикын 25 жэлэй ойн байгша оной октябриин 7-до тэмдэглэгдэхэеэ байһантай дашарамдуулан, бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэхэ асуудал зүбшэн хэлсэхэеэ суглараһан байна.

СССР ба аха дүү бусад оронуудтай ГДР хэтын холбоо барисаатай юм гэжэ Э. Хонеккер тэмдэглээ. Хүдэлмэришэн, таряашанай түрүүшын немец гүрэнэй түйлаһан амжалтанууд мүнөөнэй дэлхэйн оронууд капитализмһаа социализмда орожо байна гээд элирхэйлнэ гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

ГАВАНА

КУБЫН МИД-эй МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Кубын ба Америкын хоорондохи харилсаанууд тухай мэдүүлгэ Кубын гадаадын хэрэгүүдэй министерство тунхаглаба. Энэ асуудалаар Кубын Революционно правительствын баримталдаг хараа шугам тухай Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро нэгэнтэ бэшэ тайлбарилан хэлэһэн байха юм. США-гай правительство Кубатай тогтооһон дипломатическа харилсаануудаа таһалдуулаа, «тиимэһээ Кубын правительство эдэ харилсаануудые дахин байгуулхын тулада түрүүшын алхам хэхэ шалтагаангүй» гээд энэ мэдүүлгэ дахин һануулна. Эдэ асуудалнуудаар Америкын правительство ямаршье албан хэрэгээр һанамжаяа абалсаха гэжэ шиидээ һаа, Кубые хашаха ябадалаа уридшалан болюулха ёһотой гээд саашань энэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Энээнһээ ондоо эрхэ байдалда хэлсээ хэхын тула Куба зүбшөөлөө үгэхэгүй юм. Тэрэшэлэн америкынхид Латиин Америкын оронуудай бэеэ дааһан хэрэгүүдтэ сэхэ гү, али тойруулан хамааралсаха ябадалһаа арсахаар бэлэн байһанаа элирхэйлэн мэдүүлхэ ёһотой.

Премьер-министр Фидель Кастрын хэлэһэнэй ёһоор, «Латиин Америкэ тушаа США-гай дүүргэдэг жандармын үүргэ мүнөөнэй түүхэтэ шата дээрэ үзэгдэхэ ёһогүй» юм гээд энэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Гуантанамо гэжэ сэрэгэйдалайн бааза̄һаа США-гай гаража ошохо асуудал хоёр талын ямаршье хэлсээнэй гол анхаралда байха ёһотой гээд энэ мэдүүлгэ соо саашань хэлэгдэнэ. Ушарынь гэхэдэ, Куба национальна газар дайдынгаа энэ хубиһаа арсадаггүй байгаа, арсахашьегүй.

Национальна аша туһаяа харалсадаг гадаадын политика ябуулха гэһэн Кубын эрхэдэ хохидол ушаруулжа боломоор ямаршье асуудалнуудые хэлсээнүүдэй үедэ зүбшэн хэлсэхэеэ Куба зүбшөөлөө үгэхэгүй гээд МИД онсолон тэмдэглэнэ.

БОНН

ЭССЕНДЭХИ КОНФЕРЕНЦИ

ТАСС

Англиин, Бельгиин, Даниин, Грециин, Испаниин, Италиин, Португалиин, Швейцариин, Швециин, Турциин, Франциин, ФРГ-гэй Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй конференци Эссендэ боложо дүүрэбэ. Европын капиталис оронуудта байдаг гадаадын хүдэлмэришэдэй байдалай асуудалнууд конференци дээрэ зүбшэлэгдөө. Европын капиталис оронуудай Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай январиин 26—28-да Брюссельдэ болохо зүблөөндэ бэлэдхэл хэн, Германиин Коммунис партиин правлениин үүсхэлээр тэрэ үнгэргэгдэһэн байна.

ТОКИО

Японой правительствын шиидхэбэри

ТАСС

Элшэ хүсэнэй дуталдалые дабан гараха арга зам бэдэрхын тулада США-гай президент Р. Никсонэй дурадхаһан февралиин 11-дэ Вашингтондо болохо зүблөөн дээрэ Японой гадаадын хэрэгүүдэй министр энэ гүрэниие түлөөлхэ юм гэһэн шиидхэбэри Японой правительство абаба.

Январиин 11-дэ болоһон правительствын заседаниин һүүлээр Японой министрнүүдэй кабинедэй генеральна секретарь С. Никайдо энээн тухай мэдүүлээ.

БЕЛГРАД

Эд бараанай эрьесэ ехэ болоно

ТАСС

1974 ондо СССР СФРЮ хоёрой хоорондо эд бараанай эрьесэ тухай протоколдо эндэ январиин 11-дэ гар табигдаба. Энэ протоколой ёһоор, совет-югослав худалдаа наймаанай хэмжээн мүнөө жэлдэ 1 миллиард доллараһоо үлүү ехэ болохо юм. Нёдондонойхидо орходоо эд бараанай эрьесын хэмжээн 20 процентээр дээшэлхэ байна.

Үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулбал, СССР-һээ СФРЮ-дэ машинанууд ба түхеэрэлгэнүүд, нефть ба нефтиин продуктнууд, төмэрэй руда, целлюлозо, химиин промышленностиин хэрэгсэлнүүд болон үргэн хэрэглэмжын эд бараан ехээр эльгээгдэхэ юм. Югослав талаһаа Советскэ Союзда эльгээгдэдэг түхеэрэлгэнүүд, кабелиин зүйлнүүд, глинозем, ноо̄һон ба синтетическэ будэ, фанерэ, медикаментнүүд, гутал болон бусад хэдэ хэдэн зүйлэй эд ехээр эльгээгдэхэ байна.

НЬЮ-ЙОРК

К. Вальдхаймай хэһэн пресс-конференци

ТАСС

НЬЮ-ЙОРК. ТАСС-ай корр. Ю. Романцов итгэжэ дамжуулна: ООН-ой генеральна секретарь К. Вальдхайм уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалай һуларжа байһанда үндэр сэгнэлтэ үгөө. Энэ үйлэ хэрэгые тэрэ хадаа 1973 оной гол онсо өөрэ шэнжэнь мүн гэжэ нэрлээ. ООН-ой штаб-квартирада болоһон пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, тэрэ итгэжэ мэдүүлээ: Европо, Зүүн-Урда Ази, Урда зүгэй Ази гэхэ мэтэ дэлхэйн районуудта энэ талаар ехэ һайн хубилалта болоо. Уласхоорондын шэнэ уларил хадаа дэлхэйн үмэнэ табигдажа байгаа зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ ООН-ой урда һайн эрхэ нүхэсэл нээжэ үгэнэ гээд ООН-ой генеральна секретарь онсолон тэмдэглэбэ.

КАИР

АРЕ-гэй сэрэгэй министрэй үгэ

ТАСС

Египедэй Араб Республикын сэрэгэй министр генерал Ахмед Исмаил Али Г. А. Насерай нэрэмжэтэ сэрэгэй дээдэ академи дүүргэжэ гарагшадтай уулзалга дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Дүтын Зүүн зүгэй асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхэ хөөрэлдөөнүүдтэ Израилиин тала тойбо татажа байна гэжэ буруушааба.

Октябрь һарада болоһон дайнай үеэр Израилиин сэрэгүүд шанга харюу абаа, байлдаанай газарта шэнэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хэрэглэжэ шадаха байһанаа Египедэй зэбсэгтэ хүсэнүүд харуулаа гээд сэрэгэй министр тэмдэглээ.

Октябрь һарада болоһон тулалдаанууд Египедэй сэрэгүүдэй һайн бэлэдхэлтэй, армиие үргэн арад зоной дэмжэдэг байһыень элирхэйлһэн байна гэжэ министр саашадаа хэлэбэ. Гадна, империалис сионис түрэмхэй ябуулгада эсэргүүсэн бодоһон араб оронуудай нэгэдэлэй улам ургажа байһыень гэршэлээ.

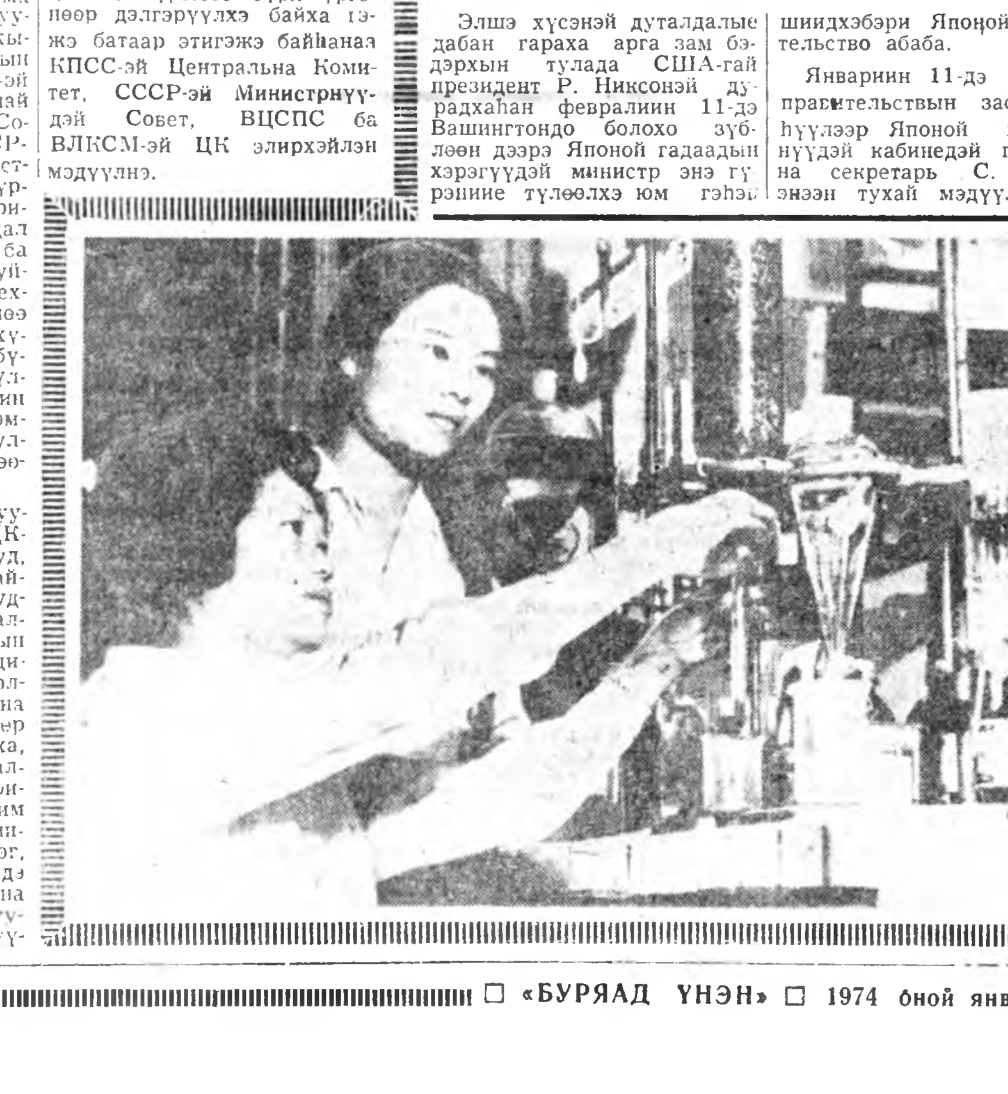

ДРВ. Фармацевт Чыонг Тхо (зүүн гарһаа) арадай медицинын аргануудые хэрэглэжэ, хэдэн шэнэ эмүүдые гаргаба. Эм хэхэ талаар ехэ ажал ябуулһанайнгаа түлөө тэрэ медицинын эрдэмэй кандидат гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна.

ВИА-ТАСС-ай фото.

ЗОНЫН ВЫСТАВКЭДЭ БЭЛДЭНЭ

1974 оной август һарада Владивосток хотодо нээгдэхэ Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй уран зураашадай зонын 4-дэхи выставкэдэ бэлэдхэл эхилэнхэй.

СССР-эй уран зураашадай холбооной гэшүүн Антонина Романовна Бритова ямар зураг выставкэдэ эльгээхэеэ үнинэй бодомжолно. Тэрэнэй хүдэлдэг таһалгын ханануудаар «Котельнэ цех», «Хүдэлмэришэд», «Гэр бүлэ», «Үдэшэ» гэһэн зурагуудынь үлгөөтэй.

РСФСР-эй габьяата артистка, Буряадай оперо, балетэй театрай хатаршан Ольга Коротковагай портредые тэрэ мүнөө зуража байна. Антонина Романовнагай бниирээрээ хүреэд абаха бүринь, балеринын шэг шарай улам тодорно.

Тиигэжэ уран зураашa басаган түрэл нютагайнгаа суута хүнүүдэй алдар соло, хурдан түргэнөөр хүгжэн һалбаржа байгаа Буряад ороноо магтан зураһа бшуу. «Үдэшэ» гэһэн зурагыень харахада, элдэб олон бодол ухаанда түрэнэ. Манай ороной ажалшадай зол жаргал, ажал хэрэг тухай «Гэр бүлэ», «Хүдэлмэришэд», «Котельнэ цех» гэһэн зурагуудынь хөөрэнэ. «Түмэр дээрэ сохижо гаргаһан уран бүтээлнүүд» гэжэ зурагыень харахадаа, хото хүдөөгэй соёлой байшан болон ордонуудай залнуудые шэмэн гоёодог искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй, элдэб сувенирнүүдые хэдэг уран гартанай арад зонойнгоо ажабайдалда хэды ехэ аша туһа хүргэдэгые ойлгохоор.

Багаһаа хойшо гоё һайханда дуратай Тоня басаган һургуулияа дүүргээд, Эрхүүгэй уран зурагай училищада ороһон юм. Һүүлээрнь шалгалта бараад, Ленинградай Репинэй нэрэмжэтэ уран зурагай институтда абтажа, онол шадабарияа, эрдэм болбосоролоо дээшэлүүлхэ аргатай болоо һэн. 1966 ондо Антонина институдаа амжалтатай дүүргээд, Улаан-Үдэ хото ерэжэ, уран зохёолшо Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрта зүжэгүүдые шэмэглэн гоёогшоор ажаллажа эхилээ һэн.

Тэрээнһээ хойшо олон жэл үнгэрөө. Мүнөө СССР-эй Уран зураашадай холбооной гэшүүн болонхой, выставкэдэ табиха зурагуудаа бэлдэжэ байна. Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Москвада болоһон Бүхэроссин театрай ба киногой, «Советская Россия» гэһэн выставкэнүүдтэ А. Бритовагай зурагууд табигдаһан байгаа. Мүн Владивосток хотодо үнгэрһэн зонын хоёрдохи выставкэдэ буряад уран зураашa Антонина Бритовагай уран бүтээлнүүдые олон ажалшад, студентнэр, алба хаагшад һонирхон хараһан байна.

Д. ГАРМАЕВ.

БАРГАЖАНАЙ АЙМАГТА

ҮРЭ ДҮНГӨӨР БАЯН ЖЭЛ

Баргажанай электростанциин электромонтер Владимир Поздняков залуушье һаа, ажалаа һайн мэдэдэг, тэрээндээ харюусалгатайгаар хандадаг дээрэһээ амжалта туйладаг, тиимэһээ коллективэйнгээ дунда хүндэтэй болоһон.

Тэрэнэй өөрын ажабайдалда 1973 ондо ехэ баяртай дүрбэн үйлэ хэрэг болоо һэн. Нэн түрүүн тэрээндэ «коммунис ажалай ударник» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо. Һүүлээрнь нютагай Соведүүдэй һунгалтын болоходо, аймагай электригүүд тэрэниие аймагай Соведэй депутадаар һунгаа бэлэй. Мүнөө тэрэ — аймагай Соведэй гүйсэдкомой гэшүүн. Үнгэрһэн жэлдэ партиин гэшүүндэ кандидадаар абтаһан байха. Дүрбэдэхи баярынь гэхэдэ, амжалтатайгаар шалгалта барижа, дунда-техническэ училищада заочноор һуралсаха юм.

НЭГЭДЭЛЭЙ СОВЕТ

«Баргажанай үнэн» газетын редакциин дэргэдэ «Байгал» гэжэ литературна нэгэдэл бии юм. Һаяхан нэгэдэлэй эмхидхэлэй заседани үнгэргэгдэжэ, тусхай совет баталагдаба. Соведэй бүридэлдэ ВЛКСМ-эй райкомой секретарь А. Г. Титова, аймагай библиотекые даагша Л. Н. Очерцова, Баргажанай адагай дунда һургуулиин ород хэлэ ба литературын багша А. А. Соболев, «Знание» бүлгэмэй аймагай отделениин түлөөлэгшэ М. Б. Сосов, редакциин хүдэлмэрилэгшэд М. С. Галин ба А. Н. Малыгин гэгшэд оробо.

Залуушуулые уран бэшэлгэдэ хабаадуулха ба бэлигтэйшүүлые элирүүлхэ гэшэ нэгэдэлэй гол зорилгонь болоно. Редакцида ороһон шүлэгүүд, рассказууд, очеркнууд соведэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээд, шэлэгдэһэниинь газетын худаһануудта толилогдожо байха болобо.

«БЕРЕЗКА» НЭЭГДЭБЭ

Баргажанай адагай ажалшадта «Березка» гэжэ нэрэтэй шэнэ столовын байшан барилгашад һаяхан бэлэглэбэ. Шэнэ байшан һаруул, зохид.

Зүгөөр гол шэмэглэлынь эндэ ажалладаг эхэнэрүүд болоно. Столово-кафе даагша Ирина Петровна Заболотская, эдеэ шанагшад Ульяна Ивановна Малыгина, Людмила Афанасьевна Бабкина, кондитернууд Вера Курохтина, Галя Кузнецова гэгшэд элдэб янзын амтатай эдеэ хоол бэлдэжэ, хүнүүдые илдам зохидоор угтан абана.

Столово соо захил абадаг стол бии.

Үдэртөө 300 гаран хүн эндэ орожо гарадаг.

ХҮРШЭНЭРЭЙ НААДАН

Үүрэгэй соёлой байшангай уран һайханай коллектив ажалаа творческоор ябуулдаг байна. Шэнэ концертнэ программа бэлдээд, холын малшадта, хүршэ тосхонуудта ошожо, наада харуулдаг.

Һаяхан тэдэнэр хүршэ Шитхан тосхондо ошожо, һайн концерт харуулжа, нютагайхидай баяр баясхаланда хүртэбэ. Багшанар И. М. Васильев, Г. А. Усынина, сельскэ Соведэй хүдэлмэришэн В. И. Ворокина, һаалишад П. Шангина, М. Воронина гэгшэдые харагшад халуунаар угтаа.

Н. ГАЛДАНОВ.

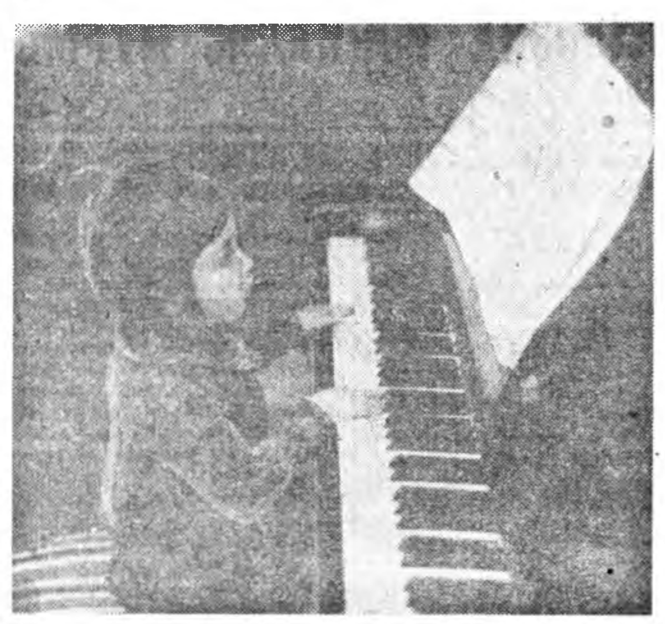

«Энэнь ямар ното бэлэй даа».
Б. ЦЫРЕМПИЛОВЭЭ фото.

«СЭЛГЕЭХЭН СЭЛЭНГЭ»

Буряадаймнай номой хэблэл һаяхан «Сэлгеэхэн Сэлэнгэ» гэжэ шэнэ ном хэблэжэ гаргаба. Буряадаймнай хорин хоёр зохёолшодой рассказууд нэрлэгдэһэн ном соо ороо. М. М. Осодоев энэ номые согсолон суглуулба.

Африкан Бальбуровай «Шанга хөөрэлдөөн» гэжэ түрүү шахтёр тухай рассказ уншахат. Цэрэн Галановай «Эсэгын хүбүүн» гэжэ рассказ соо дайнда эсэгээ мордохуулһан, эжыһээ гээгдэһэн Дондог гэжэ хүбүүхэн тухай хэлэгдэнэ. Барадий Мунгоновой «Хэлэгүй Дугар» гэжэ рассказые баһал һонирхон уншаха байхат. Гушаад оной эхеэр болоһон үйлые Цыден-Жап Жимбиев «Хуушан бууса» гэжэ рассказ соогоо харуулна. Бурхан, шүдхэр бии гү гэжэ арсалдаанда бригадын комсорг Үлзы Будаев «Үгы!» гэжэ баталха юм.

Ехэ арсалдаан болоно, һүрөөтэй һураг суутай баян Намжалай хуушан буусада Үлзы хонохо баатай болобо. Тогоошон басаган Галсамаа Үлзыдэ ехэ дуратай, сугтаа хани боложо хоносохоор бэлэн байна. Гурбан нүхэдынь туршаха гэжэ байһаар, өөһэдөө бирагүй байдалда оронод. Энэ бирагүй ябадалнай зондо дуулдана аа гү гэжэ ехэ голхорнод. Үлзы һайн нүхэр байһанаа гэршэлнэ.

— Мүнөө һүни болоһон ушарые үгэ хүүр болгоод, шье яахамнайб даа, — гэлсээд, залуу хүбүүд хуушан буусые хуу задалжа, түлеэн болгоһон байна.

Гэхэ мэтэ һонирхолтой олон рассказ ном соо толилогдоо. Һаяын үдэрнүүдтэ энэ ном наймаанда гараха, абажа уншагты.

Е. ЦЫРЕМПИЛОВА.

НОМОЙ ТАГ

МОНГОЛОЙ ЭРДЭМТЭН БУРЯАДАЙ ФИЛИАЛДА

Монголой эрдэмтэд оронноймнай эрдэм-шэнжэлгын зургаануудта, эрдэмэй академиин таһагуудта ерэжэ, совет эрдэмтэдэй ябуулжа байгаа научна ажалтайнь, амжалтануудтайнь танилсадаг байна. Манайшье Буряадай эрдэм наукын зургаануудтай монгол нүхэднай нягта холбоотой болонхой.

Эндэ һаяхан Буряадай ниитын эрдэмэй институтда Монголой хэлэ бэшэг болон литературын институдай эрдэмтэн Дандарын Ендон научна командировкодо байһанаа нютагаа бусаба.

Д. Ендон гурбан һарын туршада Ленинград болон Москва хотонуудай эрдэм наукын зургаануудай архивта орожо, монгол угсаатанай хуушанай гар бэшэгүүдэй дансануудтай танилсаа. Залуу эрдэмтэн монгол арадай хуушан үеын литературын, мүн түбэд монгол хоёр арадуудай литературна холбооной асуудалнуудые академик Ц. Дамдинсүрэнэй хүтэлбэри доро шэнжэлдэг байна. Д. Ендон БИОН-ой бэшэмэл, барламал хуушан монгол, түбэд ном сударнуудые хадагалдаг таһагай һонирхолтой зүйлнүүдтэй танилсаба.

— Мүн хуушан монгол литературын антологи согсолхо асуудалаар Буряадай мэдээжэ эрдэмтэдһээ зүбшэл заабари, һанамжа дурадхалнуудые абаһандаа ехэ баяртайб, — гэжэ нүхэр Ендон хөөрэнэ.

Ч. ГОМБОИН,
Буряадай ниитын эрдэмэй институдай хүдэлмэрилэгшэ.

ҺУРАНА, АМАРНА

Үзэсхэлэн һайхан байгаалитай Байгал далайн эрьедэ «Байкальский прибой» гэжэ амаралтын байшан бии юм. Жэлэй эхэнхи сагта далайн долгиной хүүеэн эндэ дуулдажал байһан дээрэһээ иимэ нэрэ үгтэһэн байгаа бшуу.

Зунай намжаа дулаанда иимэ һайхан байгаалитай газарта амархада ямар зохид байдаг гээшэб! Үбэлдөөшье энэ байшан хооһордоггүй. Эндэ жэл бүри хүдөө ажахын механизаторнуудай мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ һургуули нээгдэдэг болонхой.

Шэнэ жэлэй урда тээ 24 үдэрэй туршада эндэ механизаторнуудай курса нээгдэжэ, тэдэнэр мэргэжэлээ дээшэлүүлһэн байна. Һуралсалаа дүүргэжэ, шалгалта барихадаа, 11 хүн 1-дэхи классай, 39 хүн 2-дохи классай механизаторнуудай үнэмшэлгэ абаба. Кабанскын совхозой А. Ф. Суворов, Шергинскэ совхозой В. Н. Пнев, Ойморой совхозой И. Ф. Плюснин гэгшэд гансал «таба» гэһэн сэгнэлтээр шалгалтаяа үгэһэн байна.

Кабанскын, Прибайкалиин, Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй аймагуудай механизаторнууд эндэ баһал һайнаар һуража, амаржашье тараа.

Январь һарын 15-һаа эндэ һүнэй гүүртэнүүдэй мастернуудай мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ һуралсал эхилхэнь.

***

Кабанскын совхозой дирекци жэл бүри түрүүшүүлдэ түлөөһэгүй путёвко үгэжэ, оронойнгоо элдэб курорт, амаралтын газарнуудта эльгээжэ байдаг юм.

Үнгэрэгшэ жэлдэ ажалай 38 түрүүшүүл иимэ путёвконуудаар шагнагдаа. Барилгын бригадын штукатурщигууд Галина Гроздова, Марина Суранова гэгшэд Болгари ошожо ерэбэ. Совхозой механизатор Игнат Власов, тугалшан Степанида Мещенина, һаалишад Устинья Шигаева, Татьяна Попова гэгшэд Ямаровкын курортдо амарһан байна.

Хамтадаа Кабанскын аймагай ажахынуудай ажалай 114 түрүүшүүл түлөөһэгүй путёвкоор оронойнгоо амаралтын олон газарнуудта, курортнуудта амарһан, хани барисаата гүрэнүүдээр аяншалһан байха юм.

А. ХАЛТУЕВ.

ҺУНГАГШАДТАЙГАА УУЛЗАЛГА

Совет ба монгол арадуудай хани барисаанай үлгы болоһон Хяагта хотын соёлой байшанда һаяхан хүн зон олоороо суглараба. 600 хүнэй һууритай ехэ зал соонь нэгэшье сүлөө һуудал үгы байгаа. Ушарынь юуб гэбэл, һунгуулиин 521-дэхи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутат П. А. Белик һунгагшадтаяа уулзахаяа ерэһэн байгаа бшуу. Сугларагшадай дунда хүдэлмэришэн ангиин, хүдөөгэй таряашад болон малшадай, арадай интеллигенциин түлөөлэгшэд байлсаба.

Нэн түрүүлэн СССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Белик П. А. үгэ хэлээ. Тиигэхэ зуураа эндэ сугларагшадые шэнэ 1974 онтой дашарамдуулан хани халуунаар амаршалаад, юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ ажалай шэнэ амжалта туйлажа, зол жаргалтай ажаһуухыень хүсэбэ.

— Үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада Хяагтын аймагай ажалшад ехэ амжалта туйлажа шадаа. Аймагай түб хотодо гоё һайхан соёлой байшан, дунда һургуули, больницын комплекс ба бусад баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа. Саашадаа бүри ехэ барилга хэгдэхээр хараалагдана, — гээд депутат П. А. Белик тэмдэглэбэ.

Саашань өөрынгөө хэжэ байһан ажал, арадай зарсын арюун үялгануудые яажа дүүргэдэг тухайгаа тодорхойгоор хөөрөө. Һунгагшадайнгаа үгэһэн захилнуудые дүүргэхын тула бүхы хүсэ шадалаараа оролдохоб гэжэ депутат найдуулһан байна.

Хяагтын горсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ С. П. Климов, Хяагтын Адагай поселково Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Д. Е. Очиров, медицинын училищиин багша М. М. Черняева, ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын оёдолшон П. Разуваева гэгшэд уулзалга дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, өөһэдынгөө коллективэй ажал хэрэг, саашанхи зорилгонууд тушаа тогтоһон байна. Наушки станцида һургуулиин байшан, Хяагта хотодо, Калинишна тосхондо водопроводуудые, медицинын училищиин шэнэ корпус барилгада туһалалсыт гэжэ үгэ хэлэгшэд депутадтаа хандаба.

Уулзалгада КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоев хабаадалсаһан байна. СССР-эй Верховно Соведэй депутат П. А. Белигтэй уулзалгада хабаадалсагшад резолюци нэгэн дуугаар батала абаба. Һүүлээрнь ехэ концерт болоо.

С. ВАНЧИКОВА,
Хяагтын медицинын училищиин һурагша.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, ВЦСПС-тэ ба ВЛКСМ-эй ЦК-да, Мүрысэдэг Буряадай АССР-эй, Шэтын областиин болон Яхадай АССР-эй ажалшадай 1973 оной мүрысөөнэй зарим тэды дүнгүүд, ТАСС-эй һүүлэй һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда: Загарайн аймагай партийна конференциин тоосоон. Студентнүүдтэ экономикс заахa тухай Е. Кряжевай статья. Уужам дэлгэр орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда: Дунда һургуулинуудай һуралсалай таһагые даагшанарай республиканска зүблөөн тухай материал. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Шог ёгто булан. Нютаг нютагай элдэб һонин.

АМАРАЛТЫНГАА ҮЕДЭ

Һурагшадай үнинэй хүлеэһэн үбэлэй амаралтын һүүлшын үдэрнүүд үнгэрбэ. Илангаяа хүүгэд амаралтынгаа үедэ елүүр дээрэ конькигаар, хадаһаа санаар һолжорхо, мүн хоккей наадаха дуратай байгаа.

Түнхэнэй аймагай Хойто-Голой найман жэлэй һургуулиин һурагшад хүршэ — Туран тосхоной һурагшадтай һуралсал болон спортын талаар мүрысэдэг юм. Тэдэнэр һаяхан хоккей наадажа, хойто-голойхид 8:2 тоотойгоор Туранай һурагшадые шүүһэн байгаа.

7-дохи классай һурагша Боря Маншеев шадамар бэрхээр наадажа, 5 шайба айлшадайнгаа ворота руу оруулһан байна.

Мүн эндэхи һургуулиин команда волейбол наадахадаа, Туранай спортсменүүдые 2:1 гэһэн тоотойгоор шүүбэ.

Р-С. СЫМБЕЕВ.

Олоной хабаадалгатай воскресник

«Заречный» совхозой Ёнхор тосхондо баригдаха һургуулиин байшангай һуури табиха зорилготойгоор, хоёр үдэрэй туршада воскресник үнгэргэгдэбэ.

Зэдын КПСС-эй болон ВЛКСМ-эй райкомуудай, аймгүйсэдкомой, «Бурводстрой» трестын, харгы замай управлениин болон ГПТУ-гай хүдэлмэрилэгшэд воскресниктэ олоороо хабаадалсаба. Хамтадаа зуу гаран хүн түлөөһэгүйгөөр хүдэлжэ, һургуулиин байшангай һууриин траншей малтажа дүүргэһэн байна.

ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Михаил Галсанов түрүүтэй Ёнхор тосхоной залуушуул воскресник эмхидхэжэ, соёлой шэнэ байшангай һуури табиһан байна. Тиин шэнээр баригдажа байгаа барилганuудта нилээд ехэ туһаламжа үзүүлбэ гээшэ.

А. ЦАГАНОВ.
ВЛКСМ-эй райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

«Халагни халаг,
Хадаһаа халтирхаа болёоб...»
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

РЕСПУБЛИКЫН ЭКРАНУУДТА

Байгша оной январь һарын түрүүшын үдэрнүүдһээ республикын кинотеатр, соёлой ордон, клубуудта харуулагдахаар уран һайханай шэнэ фильмүүд эльгээгдэбэ. Тэдэнэй нэгэн — Горькиин нэрэмжэтэ хүүгэдэй болон эдиршүүлэй центральна студида зохёогдожо гараһан **«Надежда»** гэһэн уран һайханай фильм олоной анхарал татана. Фильм дотор В. И. Ленинэй хани нүхэр ябаһан Надежда Константиновна Крупскаягай хуби заяан тухай хэлэгдэнэ.

А. Довженкын нэрэмжэтэ киностудида зохёогдоһон **«Будни уголовного розыска»** гэһэн уран һайханай фильм дотор гүрэнэй зөөридэ обтожо ябадаг, ажал хэхэ дурагүй этэгээдүүд тухай тодо һонороор хэлэгдэнэ. Артистнууд Борис Зайденбург, Юрий Каморный болон бусад рольнуудаа һайнаар, ойлгосотойгоор гүйсэдхэжэ, кинодо дуратайшуулай магтаалда хүрэнэ.

«Ринг». Иимэ гаршагтай уран һайханай фильм Одессын киностудида зохёогдожо, экран дээрэ гаргагдаба. Фильмын гол герой — боксоор спортын мастер байһан, харин мүнөө милициин майор ябаһан Петр Исаевай ролиие залуу артист Александр Пороховщиков шадамар бэрхээр гүйсэдхэжэ шадаа. Исаевай хани нүхэр Наташын ролиие «Дикая собака Динго», «Тени исчезают в полдень» гэһэн кинокартинануудта наадаһан Галина Польских гүйсэдхэһэн байна.

Һурагшадай үбэлэй амаралтын үедэ республикын экрануудта уран һайханай шэнэ фильмүүд олоор харуулагдаба. Тэдэнэй дунда **«Сын машиниста»**, **«Капитан Джек»**, **«Путешествие за улыбку»**, **«Ура! У нас каникулы!»**, **«Мраморный дом»**, **«Горы зовут»** болон мүн олон мультфильмнүүд харуулагдажа байнхай.

Энээнһээ гадна, **«Памятники природы Молдавии»**, **«Маскарад Шестиногих»**, **«Мы — ваши друзья»**, **«Киноатлас «Леса СССР»**, **«Леса Средней Азии»** гэһэн хроникально - документальна, научно-популярна шэнэ фильмүүд харуулагдажа эхилэнхэй.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — **Үнгэтэ телевидени.** Һурагшадта — «Будильнигай» программа. 13.40 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». «Красная Звезда» газетын 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан дамжуулга. 14.40 — **Үнгэтэ телевидени.** «Киногоор аяншалагшадай клуб. 15.40 — **Үнгэтэ телевидени.** «Хүгжэмтэ киоск». 16.10 — **Үнгэтэ телевидени.** «Умные вещи» — телевизионно уран һайханай фильм (2-дохи сери). 17.20 — 17.30 — Забһарлалга. 17.45 — «Уласхоорондын панорама. 18.15 — Фигурна һолжоролгоор СССР-эй кубогай түлөө мүрысөөн. Эхэнэрнүүдэй дунда нэгэ нэгээрээ һолжоролго. Челябинскһаа дамжуулга. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — «Экранда — кинокомеди». «Антон Иванович сердится» — уран һайханай фильм. 21.00 — «Очевидное — невероятное» — кино-шэнжэлэл. 22.00 — Фигурна һолжоролгоор СССР-эй кубогай түлөө мүрысөөн. Зондо харуулгын һолжоролго. Челябинскһаа дамжуулга. 23.00 — 23.10 — Забһарлалга. 23.15 — Зондо харуулгын һолжоролгын үргэлжэлэл. 24.00 «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

21.00 — «Ульяновтанай бүлэ» — уран һайханай фильм. 22.30 — Концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИ

14-һөө 20 БОЛОТОР

ПОНЕДЕЛЬНИК, 14.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна. 19.00 — Дамжуулгын программа. 19.05 — Телевизионно һонин (буряадаар). 19.30 — Багашуулда — «Тик-Так үбгэжөөлэй онтохонууд». Буряад онтохон. 19.45 — «Прогресс» гэжэ программа. 20.30 — «Арадуудай эб найрамдал, зол жаргал ба аюулгүй байдалай түлөө» гэһэн хөөрөөн. 20.50 — «Хүгжэм» — телевизионно суглуулбари. 21.30 — «Уласхоорондын шэнжэлэл». 21.50 — Телевизионно соносхолнууд. 21.55 — «Календариин хуудаһануудаар». 22.35 — «Любовь до востребования» — опереттэ.

ВТОРНИК, 15.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна. 19.00 — Дамжуулгын программа. 19.05 — Телевизионно һонин. 19.25 — Багашуулда — «Тик-так үбгэжөөлэй онтохонууд». «Русские скоморохи». 19.40 — «Факел» — залуушуулда зорюулагдаһан дамжуулга. Буряадай комсомолой 50 жэлэй ойдо. 20.20 — Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 20.40 — Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 21.00 — «Уран һайханай бүлгэм» — телевизионно суглуулбари. 21.40 — «Техникын һониной мэдээсэлнүүд». «Үйлэдбэриин эмхидхэл ба хүдэлмэриин һуури үшөө һайжаруулха». 21.50 — Телевизионно соносхолнууд. 21.55 — «Эгээл һүүлшын үдэр» — уран һайханай фильм.

СРЕДА, 16.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна. 14.35 — Һүүлэй һонин. 14.45 — Һурагшадта — «Бэдэрэгшэд» гэһэн дамжуулга. 15.15 — «Поэзи». Совет поэдүүдэй шүлэгүүд. 15.35 — Үнгэтэ телевидени. «Энэ хүхюу дэлхэй» — телевизионно уран һайханай хүгжэмтэ фильм. 17.05 — 17.15 — забһарлалга. 17.15 — Фигурна һолжоролгоор СССР-эй кубогай түлөө мүрысөөн. Челябинскһаа дамжуулна. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — Үнгэтэ телевидени. Хоккейгээр СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. «Крылья Советов» — «Спартак» (2-дохи, 3-дахи үенүүд, суранзан бэшэлгэ).

Улаан-Үдэ харуулна. 20.40 — Телевизионно һонин. 21.00 — «Хүдөөгэй байдалай социальна ба экономис хубилалта» гэһэн хөөрөөн (буряадаар). 21.20 — «Мүрысөөн — олон түмэнэй үүсхэл» гэһэн дамжуулга. 21.50 — Үхибүүн хүгжэмдэ һурана». Түрэлхидтэ зорюулагдаһан дамжуулга.

«Орбита» харуулна. 22.10 — «Красноярска хизаарай угтамжын түсэб». КПСС-эй Красноярска хизаарай комитедэй нэгэдэхи секретарь П. С. Федирко дамжуулгада хабаадалсана. 23.00 — 23.10 — Забһарлалга. 23.10 — «Концертын зал соо». «Березка» гэжэ Гүрэнэй хореографиин ансамблиин концерт. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 00.30 — 02.45 — Үнгэтэ телевидени. Хоккейгээр СССР-эй түрүү һуури эзэлхын мүрысөөн. «Динамо» (М) — ЦСКА.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна. 20.40 — Үнгэтэ телевидени. И. С. Тургенев. «Ангуушанай тэмдэгүүд» — телевизионно зүжэг.

ЧЕТВЕРГ, 17.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна. 14.35 — Һүүлэй һонин. 14.45 — Һурагшадта — «Манай Гайдар». 15.30 — Үнгэтэ телевидени. «Дэлхэйн арадуудай оюун бэлиг». 16.10 — Олон түмэнэй ленинскэ университет. «Олониитын ба өөрынгөө хэрэгые эблэрүүлхэ ёһо». 16.40 — 16.50 — Забһарлалга. 16.50 «Урданай жэлнүүдэй кинолентэнүүд» «Овод» — уран һайханай фильм.

Улаан-Үдэ харуулна. 18.15 — Телевизионно һонин. 18.35 — «Мал ажал — габшагай ажал».

«Орбита» харуулна. 19.00 «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — Үнгэтэ телевидени. Хадаһаа санаар һолжоролгоор дэлхэйн кубогай түлөө мүрысөөн. Францһаа дамжуулга (суранзан бэшэлгэ). 20.00 — «Наадыш, баяамни». 20.30 — Үнгэтэ телевидени. «Манай хүршэнэр» — телевизионно жэжэ зүжэгүүдэй театр. 21.30 — Үнгэтэ телевидени. Залуушуулда зорюулагдаһан дамжуулга. «А ну-ка, девушки». 22.50 — 23.00 — Забһарлалга. 23.00 — «Уласхоорондын панорама». 23.15 — Танай бэшэгүүдээр зохёогдоһон концерт. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна. 18.15 — Үнгэтэ телевидени. Хоккейгээр СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. «Динамо» (М) — ЦСКА. 3-дахи үе, суранзан бэшэлгэ).

Улаан-Үдэ харуулна. 19.00 — «Эдиршүүлэй жагсаал» — циркын программа.

ПЯТНИЦА, 18.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна. 14.35 — Һүүлэй һонин. 14.45 — — Һурагшадта — «Алтан шайба» нэрэтэй клубай шангай түлөө». 15.15 — Үхибүүдтэ — «Хүхюу онгохонууд» — Лихачёвой нэрэмжэтэ заводой ДК-гай хүүгэдэй хореографиин коллективэй концерт. 15.35 — «Молодцы!» — залуушуулай спортын программа. 17.20 — 17.30 — Забһарлалга. 17.30 — Үнгэтэ телевидени. «Старики-разбойники» — уран һайханай фильм. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — Үнгэтэ телевидени. Эстрадын артистнарай бүхэроссин мүрысөөн.

Улаан-Үдэ харуулна. 21.25 — Выставкын залһаа репортаж. 22.05 — Телевизионно һонин. 22.25 — «Байгалай шэмэг» — телевизионно журнал (буряадаар).

«Орбита» харуулна. 23.15 — «Останкинодохи концертын студи урина». 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна. 21.25 — В. Белов. «Модошо дарханай хөөрөөнүүд» — телевизионно зүжэг.

СУББОТО, 19.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна. 13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — Үнгэтэ телевидени. Үхибүүдтэ — «Куклануудай магазин соо», «Ханинар яагаад хэрэлдэбэ». 13.30 — «Элүүр энхэ байдал» — эрдэм дэлгэрүүлгын программа. 14.00 — «Циркын галнууд» — шэнжэлэл. 15.15 — «Тэмсэл үргэлжэлһөөр» телевизионно фильм түрүүшынхиеэ харуулагдаха. Африкые сүлөөрүүлхын түлөө гайхамшагта тэмсэгшэ А. Кабралай дурасхаалда. 15.35 — «Хуушан Арбадай онтохонууд» — А. С. Пушкинай нэрэмжэтэ Ленинградай драмын академическэ театрай табиһан зүжэг. 17.20 — 17.30 — Забһарлалга. 17.30 — «Хуушан Арбадай онтохонууд» гэжэ зүжэгэй үргэлжэлэл. 18.30 — «Время» мэдээсэлэй программа. 19.00 — Үнгэтэ телевидени. Хоккейгээр СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. ЦСКА — «Спартак». 21.15 — «Үнэн зүрхэнһөө». Реутовскэ хлопок ээрэгшэдэй фабрикын коллективтэй уулзалга. 22.55 — 23.05 — Забһарлалга. 23.05 — Үнгэтэ телевидени. «Ольга Корбут» гэжэ Англиин телевидениин документальна фильм түрүүшынхиеэ харуулагдаха. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна. 15.35 — «Синяя тетрадь» — уран һайханай фильм. 17.00 — Концерт.

ВОСКРЕСЕНИ, 20.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна. 13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — Һурагшадта — «Будильнигай» программа. 13.40 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!» 14.35 — Үнгэтэ телевидени. «Киногоор аяншалагшадай клуб». 15.40 — Концерт. 15.15 — «Кино болгогдоһон уран зохёолнууд». «Диканька хутор шадархи үдэшэнүүд» — уран һайханай фильм. 17.00 — 17.10 — Забһарлалга. 17.10 — «Уласхоорондын панорама». 17.40 — «В. И. Ленин». В. Маяковскиин зохёолнуудаар таарулагдаһан композици. 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.00 — Үнгэтэ телевидени. Хоккейгээр СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. «Динамо» (Москва) — «Крылья Советов». 21.20 — «Документальна экран». Поэт Р. Рождественский дамжуулгада хабаадана. 22.50 — Забһарлалга. 23.00 — «Арад зоной бүтээһэн юумэ — арад зондоо үлэдэг юумэ». В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Ново-Крамоторско машина бүтээгшэдэй заводой слесарь-хабсаргагшадай бригадирай үгэ хэлэлгэ. 23.15 — Танай гүйлтаар зохёогдоһон концерт. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна. 19.00 — «Ленин Польшодо» уран һайханай фильм. 20.30 — Концерт.

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕВ.

«БУРЯАД ҮНЭН» 1974 оной январиин 13. 4-дэхи хуудаһан. Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-00327. Заказ № 00444